

Covid-19 i infància a Barcelona

Què ens diu la recerca social d'urgència sobre els impactes de la covid-19 en les vides i els drets de la infància i l'adolescència? Quina resposta ha donat el govern de la ciutat?

Document de bases

Anàlisi de la recerca social d'urgència per a l'informe *Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona 2020*, amb esment a les actuacions del govern de la ciutat per mitigar els impactes de la covid-19 en les vides i drets dels infants i adolescents

L'Institut Infància i Adolescència de Barcelona realitza l'informe **COVID-19 I INFÀNCIA A BARCELONA: Què ens diu la recerca social d'urgència sobre els impactes de la covid-19 en les vides i drets de la infància i l'adolescència? Quina resposta hi ha donat el govern de la ciutat?** en el marc de l'Observatori 0-17 BCN: vides i drets de la infància i l'adolescència a la ciutat, per encàrrec de l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona.

Ajuntament de
Barcelona

Aquest informe és un **avançament de resultats** sobre l'impacte del confinament i la crisi social derivada per la covid-19 en la vida i els drets dels infants i adolescents de la ciutat. Se sustenta en una primera anàlisi de les **recerques socials impulsades amb caràcter d'urgència** per diferents equips universitaris o d'institucions que ja han publicat els seus resultats i que hem resseguit des de l'Institut Infància i Adolescència (de moment només 16 de les 28 recerques identificades han publicat els seus resultats).

El present informe s'estructura en base als **7 drets dels infants que s'han vist més afectats per la pandèmia i per les mesures per fer-hi front** i inclou no només els principals impactes identificats, sinó també les actuacions impulsades des del govern municipal per fer front a aquests impactes.

Així, doncs, malgrat les limitacions pròpies d'un avançament de resultats, l'informe ens proveeix una **primera diagnosi molt valuosa** sobre l'impacte de la covid-19 en les nenes, nens, noies i nois de Barcelona i té el valor d'aportar l'evidència disponible a dia d'avui per **no demorar les actuacions que es puguin impulsar i/o reforçar des del govern municipal per mitigar al màxim els impactes negatius de la covid-19** en les vides i drets dels nostres infants.

En el marc dels treballs de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona, aquest informe es publica com un document de bases per a nodrir l'informe [*Dades Clau d'Infància i Adolescència a Barcelona*](#) que l'Institut Infància i Adolescència elabora amb caràcter anual per a l'Ajuntament de Barcelona i que enguany es focalitza en l'impacte de la covid-19.

Edita:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona - Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona

Equip de treball:

Laia Pineda (direcció)

Mari Corominas (seguiment de recerques socials, anàlisi i redacció)

Laia Curcoll (redacció, publicació i comunicació)

Col·laboració:

Tatiana Guerrero, Tinença de Drets Socials, Justícia Global, feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona (seguiment de les actuacions municipals)

Barcelona, novembre 2020

La manera de citar el present informe serà:

Institut Infància i Adolescència de Barcelona (2020). *COVID-19 I INFÀNCIA A BARCELONA: Què ens diu la recerca social d'urgència sobre els impactes de la covid-19 en les vides i drets de la infància i l'adolescència? Quina resposta hi ha donat el govern de la ciutat?* IIAB-IERMB - Ajuntament de Barcelona

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement – No comercial – Compartir igual (by-nc-sa) amb finalitat no comercial i amb obra derivada. Es permet copiar i redistribuir el material en qualsevol mitjà i format, sempre que no tinguin finalitats comercials; així com remesclar, transformar i crear a partir del material, sempre que es difonguin les creacions amb la mateixa llicència de l'obra original.

(NOTA: aquest document no ha passat per correcció lingüística)

Índex

1.	INTRODUCCIÓ	4
2.	IMPACTES IDENTIFICATS A TRAVÉS DEL SEGUIMENT DE RECERQUES SOCIALS D'URGÈNCIA I ACTUACIONS MUNICIPALS PER FER-HI FRONT	7
2.1	ELS PRINCIPIS DE L'INTERÈS SUPERIOR DE L'INFANT, DE PARTICIPACIÓ I DE NO SER DISCRIMINATS	7
2.2	PRINCIPI I DRET A LA VIDA DIGNA	10
2.3	DRET A L'EDUCACIÓ	18
2.4	DRET A LA SALUT I ELS SERVEIS SANITARIS	23
2.5	DRET A LA FAMÍLIA I LA PROTECCIÓ	28
2.6	DRET A LA PROTECCIÓ CONTRA ELS MALTRACTAMENTS	33
2.7	DRET A REBRE UNA INFORMACIÓ ADEQUADA	35
2.8	DRET AL JOC, EL DESCANS, EL LLEURE I LA CULTURA	39
3.	SÍNTESI DELS IMPACTES IDENTIFICATS EN EL MARC DEL SEGUIMENT DE LES RECERQUES SOCIALS D'URGÈNCIA.....	42
4.	REFERÈNCIES.....	46
	TAULA D'IDENTIFICACIÓ DE LES RECERQUES SOCIALS D'URGÈNCIA.....	46
	REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES.....	49

1. Introducció

La manca d'una mirada holística en la resposta a la pandèmia perjudica els infants i adolescents posant contra les cordes els seus drets

Els drets humans són universals, interrelacionats, interdependents, indivisibles i inalienables. **Universals** significa que són inherents a qualsevol persona, independentment de qui sigui, com sigui o on visqui. Que estiguin **interrelacionats** o siguin **interdependents** i **indivisibles** ens indica que tots ells són igualment importants: el gaudi d'un dret no pot comprometre'n un altre i garantir la realització d'un dret suposa també la millora dels altres. A més, el nivell de gaudi d'un dret depèn també de fins a quin punt estiguin garantits els altres: així, per exemple, el dret a la salut depèn de que es tingui garantit un nivell de vida digna, o el dret al joc té a veure amb disposar de temps lliure i espais protectors adequats per poder jugar. Així mateix, el gaudi significatiu del dret a participar, per exemple, depèn de fins a quin punt s'hagin garantit el dret a l'educació i assolit els drets de ciutadania. Per això cal recordar-nos que tots ells són igualment importants i cal garantir-los tots en la seva globalitat. Quan afirmem que són **inalienables** és perquè són inherents en totes les persones i no poden ser alienats per un individu o un grup, excepte en situacions molt concretes i amb el degut procés.

Aquestes mateixes qualitats apliquen als drets dels infants, que estan recollits en la [Convenció sobre els Drets de l'Infant \(CDI\)](#)¹, una de les convencions internacionals més ratificada arreu del món des del seu impuls l'any 1989, que defineix l'infant com tota persona menor de 18 anys d'edat i que té un [Comitè](#) encarregat de vetllar pel seu compliment.

El **Comitè dels drets de l'infant**, en la seva [crida als Estats per protegir els drets dels infants i adolescents durant la pandèmia per la covid-19](#) (8 d'abril de 2020) reconeixia que “en situacions de crisi, la llei internacional de drets humans permet, excepcionalment, mesures que poden restringir el gaudi de certs drets humans per protegir la salut pública”, però recordava que “aquestes restriccions només s'han d'imposar quan calgui, i s'ha de fer de forma proporcional i per al temps mínim necessari”. El Comitè, a més, feia un seguit de recomanacions als Estats –i, per extensió, a tots els seus nivells administratius– per tal de minimitzar l'impacte dels estats d'emergència i el confinament obligatori en les vides i els drets de la infància.

Mesos després, el Comitè ho ha dit ben clar: **nens, nenes i adolescents han quedat afectats físicament, emocionalment i psicològicament per les mesures preses durant l'inici de la pandèmia**, especialment en països que van declarar estats d'emergència i confinaments obligatoris. Com a Espanya, on els infants i adolescents van ser l'únic grup de població que va viure un confinament absolut durant 6 setmanes la primavera del 2020. Segons el president del Comitè, Luis Pedernera, el més paradoxal és que [“les evidències científiques indiquen que la covid-19 \[en termes de malaltia\] no afecta de forma important als menors d'edat, però les decisions que s'han pres per fer front a la pandèmia sí que estan afectant significativament les vides dels nens i nenes”](#). Així ho advertia el juliol en una conferència organitzada per UNICEF-Catalunya.

Per Pedernera, **les respostes a la pandèmia es van prendre des d'una mirada adultocèntrica** (sense tenir en compte les necessitats i els drets dels infants), **etnocentrista o classista** (pensant en sectors autòctons, de classe mitja-alta que tenen una casa amb pati, una bona

¹ També podeu consultar: [Coneixes els teus Drets? La Convenció dels Drets de l'Infant \(Versió resumida\)](#)

connexió a internet i que viuen en una família de tipus nuclear) i **sanitarista** (limitant la concepció de la salut a l'absència de malaltia i tenint poc en compte els altres drets).

Tot i que des del període de desconfinament i fins a l'actualitat s'han recuperat molts dels drets que havien quedat *confinats*, **encara hi ha molts impactes del confinament dels quals no ens hem recuperat**. A més, caldrà estar atents a **quins són els impactes en la infància a mig i llarg termini de l'anomenada “nova normalitat”** amb restriccions intermitents, però prolongades en el temps, així com de la crisi social i econòmica derivada per la covid-19, la qual ja està impactant de forma molt important en les seves vides.

7 drets d'especial rellevància que han quedat singularment afectats per als nens, nenes i adolescents de Barcelona

Des de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona, que té com a missió aportar coneixement a l'Ajuntament de Barcelona per tal de millorar polítiques locals que afecten la infància, vàrem iniciar l'abril del 2020 el que vam anomenar “seguiment de recerques socials d'urgència”, és a dir, d'aquelles iniciatives de recerca impulsades amb caràcter d'urgència per grups de recerca universitaris i equips de diferents institucions amb l'objectiu de conèixer els impactes concrets de la pandèmia i les mesures preses en les vides dels infants i adolescents en la garantia dels seus drets. En aquest recull s'hi inclouen **28 iniciatives de recerca** tant a nivell català, espanyol i internacional (principalment quan hi ha possibilitats de cobertura de la ciutat de Barcelona), dutes a terme entre la primavera i l'estiu de 2020.

El document que teniu a les mans és resultat d'aquest seguiment i s'ha fet a partir de l'anàlisi en perspectiva de drets de les **16 iniciatives que ja han publicat resultats** i s'estructura de la següent manera:

- En primer lloc, s'analitza l'impacte del confinament i la crisi social per la covid-19 seguint els 4 principis bàsics de la CDI, ja que garanteixen una visió integral en perspectiva de drets:
 - 1) El principi de **l'interès superior de l'infant**, segons el qual qualsevol decisió, llei o política que pugui afectar la infància ha de tenir en compte què és el millor per als nens i nenes.
 - 2) El principi de **vida digna, supervivència i màxim desenvolupament**, segons el qual tots els nens i nenes tenen dret a viure, desenvolupar-se i assolir el seu màxim potencial en la vida. Això inclou tenir dret, per exemple, a una alimentació i allotjament adequats, l'aigua potable, l'educació, l'atenció sanitària, rebre informació sobre els seus drets, o bé el joc, el descans, el lleure i la cultura.
 - 3) El principi de **participació**, segons el qual els ciutadans fins als 17 anys tenen dret a ser escoltats i consultats sobre les situacions que els afectin i que les seves opinions es tinguin en compte. Això no vol dir que puguin fer sempre el que vulguin, sense supervisió adulta. Les possibilitats de participació han d'anar augmentant amb l'edat perquè els infants i joves vagin assolint maduresa.
 - 4) El principi de **no discriminació**, segons el qual tots els infants tenen els mateixos drets: en tot cas, en tot moment i sense excepcions. No n'importa el color de pell, la religió, la procedència o les idees dels seus progenitors o adults que els cuiden.

- En segon lloc, s'estructura l'anàlisi de les recerques socials d'urgència amb resultats publicats entorn als **7 drets dels infants que s'han vist especialment afectats** per la pandèmia, la seva gestió i les seves conseqüències en un context urbà com Barcelona:
 1. Dret a una vida digna (article 27)
 2. Dret a l'educació (articles 28 i 29)
 3. Dret a la salut i els serveis sanitaris (article 24)
 4. Dret a la família i la protecció (articles 5, 9, 18, 20, 22 i 25)
 5. Dret a la protecció contra els maltractaments (article 19)
 6. Dret a rebre una informació adequada (article 17)
 7. Dret al joc, el descans, l'oci i la cultura (article 31)

A més, un cop revisats els principals impactes en cada un dels drets analitzats, **completem la diagnosi repassant les mesures que des del govern municipal s'han impulsat a fi de mitigar els impactes de la covid-19** en les vides i drets dels infants.

Al final de cada dret analitzat, recordem que hi ha **recerques que encara no han publicat resultats però que, en endavant, ens permetran aportar una diagnosi més completa** dels impactes de la covid-19 en les vides i drets dels infants.

Un punt de partida que seguirem actualitzant i que nodrirà el nou informe Dades clau d'infància i adolescència 2020 amb focus covid-19

Des de l'Institut Infància i Adolescència **continuarem fent un seguiment de les recerques socials d'urgència** més enllà del present avançament, donat que 12 d'elles tenen encara resultats pendents de publicar.

Entenem que aquest **avançament de resultats té el valor d'aportar l'evidència disponible a dia d'avui, per no demorar les actuacions que arran dels impactes identificats es puguin impulsar i/o reforçar** des dels diferents departaments de l'administració local per mitigar al màxim els impactes de la covid-19.

L'informe complet sobre l'impacte de la covid-19 en les vides i drets de la infància i l'adolescència serà el nou **informe anual Dades clau d'infància i adolescència a Barcelona** que, si avança en els terminis previstos, es publicarà el proper gener de 2021. El Dades Clau d'enguany incorporarà aquest document de bases junt al monitoratge del sistema integral d'indicadors d'infància i adolescència, l'eina principal de l'Observatori 0-17 Barcelona per informar sobre la vida i els drets dels infants i adolescents a la ciutat de Barcelona.

2. Impactes identificats a través del seguiment de recerques socials d'urgència i actuacions municipals per fer-hi front

2.1 Els principis de l'interès superior de l'infant, de participació i de no ser discriminats

El principi de l'interès superior de l'infant

Qualsevol decisió, llei o política que pugui afectar la infància ha de tenir en compte què és el millor per als nens i nenes. Quan els adults prenguin decisions han de pensar en la manera com poden afectar els infants (art.3, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, en el seu comunicat de recomanacions als Estats signants en el marc de la pandèmia per la covid-19 (8 d'abril de 2020) insta a vetllar perquè les respostes a la pandèmia, incloses les restriccions i decisions sobre l'assignació de recursos, reflecteixin el principi l'interès superior de l'infant.

→ Cal establir mecanismes per garantir l'interès superior de l'infant en tota decisió pública i social presa en temps de pandèmia^[2]

Com s'apunta a la introducció, el president del Comitè dels Drets de l'Infant, Luis Pedernera, havent resseguit les mesures a Espanya, afirma que “no hem complert amb el dret a l'interès superior de l'infant” en la mesura que les decisions que s'han pres per fer front a la pandèmia han afectat significativament les vides dels nens i nenes, més que no pas la pròpia malaltia. Segons Pedernera, les mesures per a la per contenir la covid-19 han tingut impactes negatius ens els drets dels infants.

Per això cal establir mecanismes per garantir que les decisions preses en l'àmbit municipal tenen en compte els interessos dels infants per sobre de l'interès adult. En aquest sentit, i per tal d'observar el principi de l'interès superior de l'infant, cal considerar (mitjançant les evidències que ens aporta la recerca social), els impactes de la pandèmia en els drets econòmics i socials, educatius, en salut i, també, recreatius dels infants i adolescents tant abans d'aplicar mesures com després.

² (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2020b, 2020c)

El principi de participació i el dret a ser escoltat

Els menors d'edat tenen dret a ser escoltats i consultats sobre les situacions que els afectin i que les seves opinions es tinguin en compte. Això no vol dir que puguin fer sempre el que vulguin, sense fer cas dels grans. Les possibilitats de participació han d'anar augmentant amb l'edat perquè els infants i joves van assolint maduresa (art. 12, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, en el marc de la covid-19, insta a oferir oportunitats per tal que les opinions dels infants siguin escoltades i tingudes en compte en els processos de decisió sobre la pandèmia.

→ Cal garantir el dret social i col·lectiu dels infants d'ésser adequadament escoltats a la ciutat de Barcelona durant i després de la pandèmia^[3]

És per això que en el seguiment de recerques socials d'urgència ens fixem especialment en si els infants i adolescents són els informants clau sobre els temes que els afecten. A 9 de les 28 iniciatives es pregunta directament als infants i adolescents, essent destacable l'actuació "Estimat Diari BCN" promoguda per l'Ajuntament de Barcelona a través de la Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris de l'Institut Municipal d'Educació (IMEB).

En aquest sentit, des de l'Ajuntament de Barcelona es tornarà a preguntar "com esteu" als infants de la ciutat mitjançant la segona edició de l'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona (EBSIB) el curs 2021-2022, procurant capturar els impactes socials de la pandèmia des de la seva perspectiva i amb el seu protagonisme. La primera edició de l'enquesta de l'any 2017, en el marc del programa municipal "[Parlen els nens i nenes: el benestar subjectiu de la infància a Barcelona](#)", és una actuació destacada del pla d'infància 2017-2020 per avançar en el dret d'escolta i la ciutadania activa de la infància. A més, una altra actuació d'escolta envers els adolescents es durà a terme amb la següent edició de l'Enquesta Factors de Risc a l'Escola Secundària (FRESC) el curs 2020-2021, promoguda per l'Agència de Salut Pública de Barcelona.

Aquestes mesures garanteixen i/o garantiran properament el dret social i col·lectiu dels infants d'ésser adequadament escoltats i ens permeten o permetran conèixer com viuen la pandèmia i què opinen de les mesures preses. Cal garantir que no només són escoltats, sinó que la ciutat té en compte el que ens diuen (principi de participació de la CDI).

³ (Agència de Salut Pública de Barcelona-ASPB, 2020; Ajuntament de Barcelona, 2020; Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2019)

El principi de no discriminació

Tots els infants tenen els mateixos drets: en tot cas, en tot moment i sense excepcions. No n'importa el color de pell, la religió, la procedència o les idees dels seus pares i/o mares (art. 2, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, en el marc de la covid-19, insta als Estats a respectar el dret de tots els infants de no ser discriminats en les seves mesures per abordar la pandèmia COVID-19, així com prendre mesures específiques de protecció de la infància vulnerable.

→ Cal deixar de tractar la infància com un col·lectiu homogeni i posar les desigualtats com a eix estructural de tota intervenció social per no discriminar la infància en situació de major vulnerabilitat i atendre adequadament totes les especificitats^[4]

Tal com estableix el principi de no discriminació, tots els infants i adolescents tenen els mateixos drets: en tot cas, en tot moment i sense excepcions. No n'importa el color de pell, la religió, la procedència o les idees dels seus pares i/o mares.

En el cas de la ciutat de Barcelona, tal com ja es va concloure amb el Baròmetre d'Infància i Famílies a Barcelona de l'any 2014, les condicions de vida materials i relacionals de les famílies que viuen en contextos econòmicament empobrits eren especialment adverses per al benestar dels infants i adolescents (Marí-Klose et al., 2015). I, tal com es continua posant de manifest amb els informes anuals *Dades clau d'Infància i Adolescència* de l'[Observatori 0-17 BCN](#), a la ciutat de Barcelona es mantenen desigualtats socials rellevants segons el barri on creixen els infants, ja sigui a nivell educatiu, de salut o de lleure. Especialment en perspectiva de gènere i amb desigualtats territorials, on el context socioeconòmic de les famílies i l'origen geogràfic i cultural dels infants habitualment evoquen a desigualtat com a forma de discriminació (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2020a).

A més, amb una consideració especial cal tenir en compte la situació dels infants amb necessitats d'atenció precoç i/o amb algun tipus de discapacitat, ja que sovint es veuen discriminats per manca d'inclusivitat i/o accessibilitat dels espais o els serveis per a la infància i l'adolescència (article 23).

L'equitat ha de ser un eix estructurador de tota intervenció social i atendre les diferents especificitats de les infàncies: les especificitats dels infants de contextos vulnerabilitzats, les especificitats dels infants amb discapacitats, les dels infants i adolescents que viuen en institucions de protecció social, o bé les dels adolescents migrants que arriben a la ciutat sense referents familiars, entre d'altres (principi de no discriminació de la CDI).

⁴ (Institut Infància i Adolescència de Barcelona, 2020a; Marí-Klose et al., 2015)

2.2 Principi i dret a la vida digna

Els infants i adolescents tenen dret a un nivell de vida adequat per al seu desenvolupament físic, mental, espiritual, moral i social. Els seus pares i/o mares són els responsables que tinguin tot el que necessiten per viure d'una manera digna, però si ells no els ho poden proporcionar, les autoritats els han d'ajudar (art 27, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, en el seu comunicat de recomanacions als Estats signants en el marc de la pandèmia per la covid-19 (8 d'abril de 2020) insta a activar mesures immediates per garantir que els infants s'alimentin d'aliments nutritius, mantenir la prestació de serveis bàsics i protegir els infants que veuran augmentat el seu grau de vulnerabilitat.

Quins elements de valor ens aporten les conclusions disponibles de les recerques socials d'urgència sobre l'impacte del covid-19 en el drets dels infants i adolescents a una vida digna?

→ El confinament absolut provoca un calidoscopi divers d'experiències, sentiments i pensaments als infants i adolescents de la ciutat de Barcelona^[5]

Els infants i adolescents de la ciutat de Barcelona, durant les setmanes de confinament absolut, viuen un calidoscopi d'experiències, sentiments i pensaments. En termes generals, poden gaudir de la família més que mai i menys de les amistats; amb una mescla de diversió i alegria, però també de solitud, angoixa i avoriment.

Es troben amb experiències noves, com l'ús intensificat de l'habitatge on resideixen i la comunicació online o no presencial, així com d'altres frustrants, com no poder celebrar l'aniversari amb totes les persones estimades, no poder anar de colònies (o fer les activitats de lleure que els agraden) i perdre's més d'una festa o esdeveniment que consideren important. Algunes pèrdues són acceptades amb menys dificultats i d'altres són doloroses, com la mort d'algun familiar o persona propera.

Com a aprenentatges de l'experiència viscuda, són destacables els valors de solidaritat i ciutadania, com ara que cal cuidar-nos, però també cuidar bé els altres per afavorir la salut i el benestar social.

⁵ Actuació "Estimat Diari BCN" (Ajuntament de Barcelona, 2020; Carbonell, 2020)

→ Avorriment, tristesa i preocupació: impactes socioafectius desiguals en funció de contextos personals i socials diferenciats^[6]

L'acceptació inicial del confinament absolut per part dels infants i adolescents té a veure amb què, en termes generals i malgrat les circumstàncies, els infants i adolescents es mostrin satisfets amb la seva vida globalment, essent l'entorn familiar un facilitador important: el més valorat pels infants i adolescents durant el confinament és poder estar a casa i tenir l'oportunitat de relacionar-se amb les mares i/o els pares amb més proximitat.

Tanmateix, com a impactes socioafectius directes del confinament absolut, els infants i adolescents s'avorreixen (especialment els que no disposen d'un espai exterior a l'habitatge on resideixen), motiu pel qual expressen la voluntat predominant de sortir de casa a l'espai públic. Per les circumstàncies, també se senten tristos i preocupats: "He estat una mica trista a les nits i no sé el perquè", comparteix una nena de 13 anys. Així mateix, el 44% dels infants i adolescents es preocupa molt per si els seus familiars poden perdre la feina, essent la tercera preocupació infantil i adolescent durant el confinament absolut i per darrera de si els seus familiars emmalalteixen (84%) i els seus avis passen temps sols (65%). "Em preocupa que els meus pares no tinguin diners suficients per passar això, que es quedin sense feina i no poder veure durant molt temps als meus avis, el meu pare [tipologia familiar: mares/pares separats] i els meus amics perquè els estimo moltíssim", comparteix un noi de 12 anys.

En aquesta línia, hi ha infants i adolescents amb vides, situacions i contextos que provoquen que el confinament absolut sigui viscut amb més manca de llibertat i inseguretat. Els infants i adolescents que viuen el confinament absolut amb més malestar són:

- a. Les nenes i els adolescents es mostren menys satisfets amb la seva vida global (posant de manifest la necessitat de la perspectiva de gènere i edat per respondre adequadament a les aspiracions de la infància i l'adolescència).
- b. Els infants i adolescents que valoren el seu estat de salut negativament, o els que mostren malestar psicològic (p. ex. infants i adolescents amb dificultats personals o necessitats educatives especials, no només discapacitat).
- c. Els infants i adolescents de famílies amb situacions socioeconòmiques desfavorides i condicions complexes per a l'educació formal des de casa (p. ex. més risc dels infants i adolescents amb orígens geogràfics i culturals estrangers).
- d. Els infants i adolescents de mares i/o pares que no poden dedicar el mateix temps als fills/es que altres famílies amb fills/es (p. ex. per motius laborals: professions sanitàries, serveis essencials, primera línia alimentària, o contres del teletreball intensiu; o bé per la tipologia familiar: amb mares o pares separats amb restriccions de mobilitat fora de l'habitatge o municipi habitual).

⁶ Consulta "Infància Confinada" (Martínez et al., 2020b, 2020a)

→ En context de regressió econòmica, s'amplia la sobrecàrrega pel cost de l'habitatge, posant en perill les condicions d'habitabilitat^[7]

Les mesures i les circumstàncies per la covid-19 provoquen el deteriorament de la situació econòmica d'un 43% de les llars de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) entre els mesos de maig i juliol. L'impacte de la crisi econòmica és major per a les llars que viuen en lloguer, ja que comptaven amb uns ingressos inferiors a la mitjana abans de la crisi: un 9% de les llars que viuen en lloguer en sol·liciten una pròrroga, mentre que un 4% de les llars propietàries que paguen hipoteca sol·licita un ajornament del pagament.

→ S'agregen de les necessitats socials dels infants i adolescents que es troben en situacions de pobresa extrema^[8]

Entre les famílies amb fills/es i amb situacions prèvies de pobresa extrema a Espanya, amb una caiguda d'un 31% del nivell mitjà d'ingressos familiar entre els mesos de maig-juliol (de 10.143€/any abans de la covid-19 a 6.942€/any entre abril-juny), el volum de llars sense ingressos augmenta un 27% (per pèrdua de l'ocupació formal o informal), tant de famílies nuclears com monoparentals (tot i que les dones sofreixen major pobresa laboral).

Entre els mesos de març i juny, tenint en compte el dret de tots els infants a beneficiar-se de la seguretat social, les mancances més rellevants dels infants i adolescents amb situacions prèvies de pobresa extrema són:

- a. Salut. Pel que fa a l'alimentació, generalment van a bancs d'aliments, però les famílies consideren que aquest ajut no els facilita l'adquisició d'hàbits alimentaris saludables. Quant a l'activitat física, no disposen d'un espai interior o exterior ampli al seu habitatge per realitzar activitat física, afectant la salut orgànica. Quant a la salut mental, 3 de cada 4 mares o pares identifiquen que les circumstàncies per la covid-19 han afectat la seva salut mental: consideren que la convivència familiar ha empitjorat per l'estrès i les preocupacions econòmiques familiars, la manca d'espai a l'habitatge i l'avorriment.
- b. Bretxa digital i educació. La manca específica de connexió a internet, però globalment d'equipaments digitals adequats i possibilitats d'acompanyament parental dificulta la comunicació amb els centres educatius i el seguiment de l'educació formal.
- c. Joc a casa i ús del temps. Els infants i adolescents juguen a través de les pantalles (p. ex. videojocs, televisió i internet), però també mitjançant el joc tradicional. D'altra banda, les mares continuen assumint primordialment la feina domèstica, de cures i suport educatiu.
- d. Violència domèstica i/o masclista. S'amplien les dificultats de les dones amb fills/es víctimes de violència perquè estan absolutament confinats amb l'agressor. El fenomen és territorialment transversal i hi ha casos de violència directa envers infants i adolescents.

⁷ Enquesta "Habitant en confinament" [Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona-OHB (Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona-IERMB), 2020]. El segon informe, encara no publicat, tractarà sobre les condicions d'habitabilitat, amb una possible anàlisi específica de les famílies amb fills/es.

⁸ Avaluació de necessitats de les famílies en situació de pobresa extrema (Save the Children-Espanya, 2020a, 2020b)

Quines actuacions s'han impulsat des del govern municipal per garantir el dret dels infants i adolescents a una vida digna i mitigar els impactes de la crisi oberta per la covid-19?

➤ PROJECTE ALIMENTA

- **Àpats**

- Es genera un nou servei de pícnic, amb 3.725 àpats/dia.
- A domicili es passa de repartir 1.200 àpats a 4.799 àpats/dia.
- En total, el nombre d'àpats al dia que es reparteixen des de l'Ajuntament de Barcelona en col·laboració amb altres entitats són 11.000 àpats diaris.
- En 3 mesos de covid-19 es va distribuir el mateix que tot el 2019: 60.000 Kg.

- **Punts de distribució d'aliments i targetes moneder**

- Es distribueixen les beques menjador mitjançant targetes moneder en una primera fase a 45 escoles de la ciutat per poder arribar a totes les llars amb infants de la ciutat. 29.000 beques menjador passades a la targeta moneder.
- 54 punts de distribució d'aliments de la mà de les entitats socials, amb l'atorgament de 1 milió d'euros.

- **Ajudes a l'alimentació repartides per serveis socials**

- De les ajudes a l'alimentació concedides per serveis socials aquest 2020, 10.573 corresponen a llars amb infants, representant 2.551.752,1 euros (amb un increment dels ajuts de llars amb menors d'edat respecte al període de l'any passat del 208% i, a nivell d'import econòmic, un increment del 324,4%).
- El nombre total d'ajuts per aquest 2020 ha estat de 23.100, amb un import de 5.232.237,79 euros.

➤ IMPULS DEL FONS D'EMERGÈNCIA SOCIAL

L'Ajuntament amplia i agrupa els ajuts econòmics a les famílies en situació de vulnerabilitat amb un nou fons, apostant per una gestió automàtica, senzilla i que dota de major autonomia a les persones beneficiàries. Aquesta nova prestació està destinada a satisfer les necessitats puntuals, urgents i bàsiques de subsistència, així com minimitzar, amb la major immediatesa, l'impacte de la crisi provocada per la pandèmia durant el segon semestre de 2020. El fons està dotat amb 18 milions d'euros i es preveu que pot arribar a beneficiar unes 12.100 unitats familiars (i del total de 33.873 persones, 11.843 són menors d'edat).

➤ PUNTS D'ASSESSORAMENT ENERGÈTIC

Els Punts d'assessorament energètic de la ciutat van adaptar el seu servei amb atenció telefònica i tràmits online, per evitar els desplaçaments a les oficines de les persones que necessitaven assessorament sobre el seus drets energètics.

Des de el 16 de Març, els punts d'assessorament energètic han atès 9.400 persones, de les quals un 45% tenen menors d'edat a càrrec, amb un 12% de famílies monoparentals.

➤ PLA DE XOC SOCIAL COVID-19

L'Ajuntament de Barcelona posa en marxa un pla de xoc social dotat amb 35 milions d'euros aprovat al plenari del mes de juliol, dins del fons de 90 milions d'euros per atendre l'emergència provocada per la covid-19. En el mateix hi ha diverses actuacions específiques per a la infància de la ciutat de Barcelona, i altres amb gran impacte indirecte. Algunes d'elles:

- Suport social de famílies en situació de vulnerabilitat.
- Reforç dels serveis d'escolta emocional de l'adolescència i joventut.
- Augment dels recursos d'allotjament d'emergència per a dones en situació de violència de gènere.

- Pla de xoc sobre les cures.
- Suport a les entitats de lleure.

➤ **AJUDES SOCIALS EXTRAORDINÀRIES**

Entre els mesos de març i setembre, l'Ajuntament ha atorgat 28.360 ajudes extraordinàries per valor de 13,01 milions d'euros, més del doble que l'any anterior. De les quals 10.971 han anat directament a la infància.

➤ **OFICINES D'AJUTS A LA TRAMITACIÓ**

El Pla de Barris va posar en funcionament 7 oficines d'acompanyament al veïnat per tramitar ajudes de les diferents administracions activades a conseqüència de la crisi socioeconòmica, la qual ha colpejat de manera més forta als barris més vulnerables de la ciutat. Des de la seva posada en marxa, les oficines han fet gairebé 7.000 atencions.

➤ **OFICINES D'HABITATGE**

Les oficines d'habitatge modifiquen el seu sistema d'atenció durant l'estat d'alarma, on dupliquen les seves atencions respecte el mateix període de l'any anterior.

➤ **LLOGUER HABITATGES PÚBLICS**

Durant l'estat d'alarma s'atura el pagament del lloguer dels habitatges públics de la ciutat de Barcelona.

➤ **ESTIMAT DIARI**

L'Ajuntament de Barcelona crea "Estimat diari BCN", un portal web on els infants de la ciutat poden explicar amb les seves paraules els sentiments i pensaments que van viure durant la crisi sanitària. Mesos després, l'Ajuntament de Barcelona genera una exposició pública amb les aportacions dels infants.

➤ **ESTIMADA ESCOLA, ESTIMAT INFANT**

És un projecte d'acompanyament emocional i educatiu dins de l'àmbit escolar, per posar de manifest la veu dels infants en la construcció col·lectiva de la nostra societat. La carpeta d'aprenentatge és un instrument que té com a objectiu la selecció de mostres de treballs, evidències o assoliment de fites personals que —documentats d'una manera determinada— volen potenciar la reflexió sobre cada treball, i la integració d'emocions i aprenentatges viscuts durant el confinament i l'estiu.

➤ **PLA DE XOC ALS BARRIS MÉS AFECTATS PER LA CRISI SANITÀRIA DE LA COVID-19**

Es va posar en marxa un pla de xoc als barris amb més persones afectades pel coronavirus, que es concentren a Nou Barris, Sant Andreu, Sant Martí, Horta-Guinardó i Ciutat Vella. Les actuacions es van centrar en el reforç de la neteja i l'increment de la mediació per informar i detectar situacions de vulnerabilitat a peu de carrer.

El programa estava dirigit específicament a persones o nuclis familiars amb contacte de risc o amb diagnòstic positiu de Covid-19 que, per la seva situació, tenien dificultats afegides per complir les normes d'aïllament o confinament a domicili.

➤ **NOUS ESPAIS DE COORDINACIÓ AMB LES XARXES VEÏNALS I ENTITATS SOCIALS DELS BARRIS**

Es posa a disposició de les entitats i xarxes comunitàries dels barris vint equipaments de proximitat que funcionen com a centres logístics, amb suport material i d'acompanyament, amb l'objectiu d'enfortir aquest teixit associatiu i construir una infraestructura social que perduri més enllà de la crisi causada per la pandèmia de la covid-19.

Algunes de les mesures que s'han desenvolupat en aquests equipaments han estat dissenyats amb l'objectiu de cobrir els drets bàsics dels drets dels infants, com per exemple:

- "Renova la teva roba", a l'Espai 210 a l'Eixample.

- “Mama, papa, tinc caca (recursos higiènics per nadons)”, a La Vinya, Sants-Montjuïc.
- Connectivitat i accessibilitat tecnològica: “porta el teu portàtil” com a suport d’actualització d’ordinadors i recuperació d’aparells, instal·lació d’antena a l’equipament per ampliar wifi (a la Lleialtat Sentença, Sants-Montjuïc).
- “Projecte Xibarrí (amb infants i joves)”, a Poble Sec.
- “Projecte d’intercanvi lingüístic amb persones immigrants”, a la Casa Orlandai, Sarrià-Sant Gervasi.
- “Programa de reforç escolar”, a Can Rectoret, Sarrià-Sant Gervasi.
- “Millora de les cistelles alimentàries amb productes no alimentaris (gels, mascaretes, bolquers...)” al Carmel, Horta-Guinardó.

➤ **SUPERILLES SOCIALS DE LES CURES**

A partir d’una segona fase del projecte de Superilles socials, es preveu coordinar els serveis i crear línies d’activitat per a famílies amb infants de 0 a 3 anys (i/o de 4 a 12 anys) des de l’òptica de proximitat i comunitària. Aquestes experiències tenen com a objectiu generar espais de confiança, de vincle relacional i de lleure, així com de mecanismes d’acompanyament en el procés de cura. També han de permetre socialitzar informacions, experiències i estats d’ànim relacionats amb la situació de cura.

➤ **REPROGRAMACIÓ DE L’ESTRATÈGIA PER LA INCULSIÓ I LA REDUCCIÓ DE LES DESIGUALTATS SOCIALS**

En el marc de l’Acord Ciutadà per una Barcelona Inclusiva, s’ha reprogramat l’Estratègia d’Inclusió i de Reducció de les desigualtats a Barcelona 2017-2030 (EIRDS). Un dels canvis realitzats a l’EIRDS és el final del seu marc temporal, que passa de l’any 2027 al 2030 per poder incorporar i implicar-se amb els Objectius Globals de Desenvolupament Sostenible (ODS) de la nova agenda de l’ONU. Aquest canvi formal també comporta algun canvi en els resultats dels objectius finals a aconseguir. A més, la irrupció de la pandèmia covid-19 i conseqüent confinament han accelerat algunes de les tendències que s’havien anat observant durant el període de l’avaluació: l’increment de la pobresa i les desigualtats.

➤ **BARCELONA: FUTUR SOSTENIBLE (AGENDA BARCELONA 2030)**

Es defineix i es presenta l’Agenda 2030 Barcelona, que es configura a partir dels 17 Objectius de Desenvolupament Sostenible de Nacions Unides, coneguts com a ODS, que s’ enfoquen cap a la protecció i millora del medi ambient, la lluita contra les desigualtats, el desenvolupament econòmic i el compromís amb la integritat i l’eficàcia institucional. Barcelona defineix el seu full de ruta per assolir els 17 ODS, a través de fites i indicadors concrets, que vol dir reforçar Barcelona com a ciutat de les oportunitats vitals, la qualitat de vida i la inclusió social. I fer-ho sense malmetre l’entorn ni el futur de les properes generacions.

Actuacions previstes:

➤ **ENQUESTA FRESC 2021-2022, AGÈNCIA DE SALUT PÚBLICA DE BARCELONA**

(Nova edició 2n trimestre curs 2020-2021)

➤ **ENQUESTA DE BENESTAR SUBJECTIU DE LA INFÀNCIA A BARCELONA, PROGRAMA PARLEN ELS NENS I NENES**

(Nova edició 1r i 2n trimestre curs 2021-2022)

Seguiment de la recerca social d'urgència sobre el dret a la vida digna: seguirem la publicació de nous resultats en el marc de la covid-19

ID	INICIATIVES RSU IDENTIFICADES	RESULTATS DISPO-NIBLES	ÀMBIT TERRITORIAL	INFORMANTS CLAU	EQUIP ACADÈMIC/PROFESSIONAL
1	<u>Actuació "Estimat Diari BCN"</u>	Sí	Ciutat BCN	Infants i adolescents	Ajuntament de Barcelona: Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris de l'Institut Municipal d'Educació (IMEB).
2	<u>Enquesta "Habitant en confinament"</u>	Sí	AMB / Província BCN	Societat en general	Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona (O-HB), dins l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), en col·laboració amb l'Agrupació Arquitectura i Sostenibilitat (AUS) del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.
3	<u>Estudi longitudinal: el benestar subjectiu des dels 9 fins als 16 anys (inici curs 2017-2018)</u>	No	Catalunya (Gironès)	Infants i adolescents	Equip de recerca en infància, adolescència, drets dels infants i la seva qualitat de vida (ERIDIQV) de la Universitat de Girona (UdG).
4	<u>Consulta "Infància Confinada"</u>	Sí	Espanya	Infants i adolescents	Equip de la Consulta d'Infància Confinada amb el suport de "Enclave de Evaluación y Enfoque de Derechos Humanos".
5	<u>Avaluació de necessitats de les famílies en situació de pobresa extrema</u>	Sí	Espanya	Famílies	Save the Children-Espanya.
6	<u>Consulta "CovidUnder19: Life Under Coronavirus survey for children"</u>	No	Europa / Món	Infants i adolescents	Eurochild.
7	<u>Projecte SOLIVID: recull iniciatives solidàries covid-19</u>	(mapa obert)	Europa / Món	Societat en general	Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP), IERMB i "Grup de Recerca Energia, Territori i Societat" (GURB) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).

- **CONeixEMENT (PRINCIPI D'INTERÈS SUPERIOR DE L'INFANT).** Principalment a partir de 7 iniciatives de recerca (de 28) es genera coneixement sobre el dret a la vida digna davant les circumstàncies derivades per la covid-19 (març-novembre). Des de 4-5 de les 7 iniciatives, se n'han publicat els resultats i conclusions principals (la resta té previst publicar anàlisis en profunditat a curt-mig termini).

→ **EVIDÈNCIA BCN.** Una de les iniciatives és promoguda per l'Ajuntament de Barcelona (Actuació "Estimat Diari BCN"), mentre que una altra per l'Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona (O-HB) a l'AMB (Enquesta "Habitant en confinament").

- **INFORMANTS (PRINCIPI DE PARTICIPACIÓ).** Afavorint el dret social i col·lectiu dels infants d'ésser adequadament escoltats pels poders públics, hi ha 4 iniciatives on els informants clau són infants i adolescents: a nivell local, "Estimat Diari BCN" promoguda per l'Ajuntament de Barcelona (Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris de l'Institut Municipal d'Educació-IMEB); a nivell espanyol (i amb certa cobertura catalana) la Consulta "Infància Confinada" promoguda independentment per un equip d'experts amb el suport de "Enclave de Evaluación y Enfoque de Derechos Humanos"; i, a nivell europeu, la Consulta "Covid Under 19" promoguda per Eurochild. També hi ha "l'Estudi longitudinal: el benestar subjectiu des dels 9 fins als 16 anys" iniciat el curs 2017-2018 (equip de recerca ERIDIQV de la Universitat de Girona).
- **EQUITAT (PRINCIPI DE NO DISCRIMINACIÓ).** A més, 3 iniciatives posen de manifest que hi ha infants i adolescents amb contextos previs o emergents que agreugen el seu desenvolupament vital. Principalment, l'avaluació de necessitats de les famílies en situació de pobresa extrema de Save the Children-Espanya, però també el projecte SOLIVID de l'Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP) amb l'IERMB i el "Grup de Recerca Energia, Territori i Societat" (GURB) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB). També l'Enquesta "Habitant en confinament" de l'Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona (O-HB), dins l'IERMB.

2.3 Dret a l'educació

Els infants i adolescents tenen dret a l'educació. L'educació primària ha de ser obligatòria i gratuïta, i han de tenir facilitats per accedir a l'educació secundària o anar a la universitat. L'orientació i la informació sobre les seves opcions educatives i professionals formen també part de la seva educació (...). L'educació ha d'estar encaminada a desenvolupar la personalitat, aptituds i capacitats (art 28 i 29, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, en el marc de la covid-19, insta als Estats signataris a assegurar-se que l'aprenentatge en línia no agreugi les desigualtats existents o substitueixi la interacció alumne-professor.

Quins elements de valor ens aporten les conclusions disponibles de les recerques socials d'urgència sobre l'impacte del covid-19 en el drets dels infants i adolescents a l'educació?

→ Les famílies en situacions de vulnerabilitat social a la ciutat de Barcelona es troben amb més dificultats per garantir l'educació formal dels fills i filles des de casa^[9]

A la ciutat de Barcelona durant el confinament absolut, les condicions socioculturals i materials de les llars dels infants i adolescents en situacions de vulnerabilitat agreugen les oportunitats educatives i d'aprenentatge:

- a. Pel que fa a les condicions socioculturals, la gran majoria dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat té origen estranger, resideix als districtes amb rendes més baixes i està matriculat a centres públics. La modesta situació econòmica de les famílies empitjora durant el confinament absolut i el lloguer és el règim de tinença habitual. A més, el grau de formació formal de les famílies és baix i el coneixement o ús del català també. Hi ha una presència destacable de famílies monoparentals.
- b. Quant a les condicions materials, un 5% de llars en situació de vulnerabilitat no disposa d'accés a internet, i gairebé 1 de cada 10 hi accedeix a través del mòbil. En aquest sentit, 4 de cada 10 infants i adolescents en situació de vulnerabilitat no disposen d'ordinador o tauleta a la llar per connectar-se amb l'escola, estudiar o fer els deures. A més, gairebé la meitat dels que sí en tenen, comparteixen ordinador o tauleta.
- c. Quant a l'aprenentatge durant el confinament absolut, el 18% dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat no segueix el curs escolar a distància (la llar no disposa de les eines digitals), principalment a l'educació infantil i primària (a l'ESO en menor mesura) i

⁹ Estudi "Els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la covid-19" [Consorti d'Educació de Barcelona (Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Barcelona) & Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública, 2020]

tant a centres públics com concertats (mostrant necessitats globals dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat, no problemes agreujats als centres públics).

→ El confinament absolut agreuja les desigualtats educatives (formals i informals) ja existents i evidencia la bretxa digital^[10]

Les famílies de classes mitjanes-altes poden mantenir uns millors estàndards de qualitat educativa en un moment crític de confinament absolut. En aquest sentit, el tancament dels centres educatius suposa pèrdues i desigualtats en l'aprenentatge:

- a. Educació formal. Desigualtats en l'educació formal en funció de les característiques dels centres educatius (etapa educativa i titularitat dels centres) i les famílies (context socioeconòmic i nivell de formació formal). Per exemple, alteració dels processos d'orientació i acompanyament (especialment en les transicions entre etapes), o neutralització dels impactes positius en termes de socialització que proporciona l'educació infantil als infants en situació de més vulnerabilitat.
- b. Educació informal. El context socioeconòmic condiciona els usos del temps en família i les experiències d'aprenentatge que se'n deriven (quan desafavorit: habitualment videojocs, programes televisius educatius i activitats proposades a les xarxes socials digitals; afavorit: acompanyament en la lectura, pràctica d'idiomes i activitat esportiva).
- d. Bretxa digital en sentit ampli. D'una banda, el context socioeconòmic també condiciona la disponibilitat d'equipaments digitals adequats i aquesta disponibilitat té a veure amb el temps dedicat al treball escolar. De l'altra, les famílies amb menor formació no disposen dels coneixements i les habilitats per donar suport a l'aprenentatge autònom dels fills/es.

→ La segregació escolar implica que les respostes dels centres i equips docents durant les mesures per la covid-19 siguin desiguals^[11]

La diversitat de formes dels centres educatius per fer escola a distància s'explica principalment per les dinàmiques de segregació escolar. Les condicions de la tasca docent són desiguals en funció de la titularitat del centre, la seva composició escolar i, també, l'etapa educativa:

- a. La capacitat d'adaptació dels centres a la situació generada pel confinament absolut és desigual: la concentració d'infants i adolescents amb més dificultats en alguns centres i en alguns itineraris educatius comporta la necessitat de prioritzar funcions d'acompanyament i cures per sobre de funcions estrictament docents.
- b. El tancament presencial dels centres accentua l'impacte de les condicions de vida dels infants i adolescents sobre la seva educació: la bretxa digital és un element clau d'aquest impacte, és a dir, la falta d'accés a connexió d'internet i/o la manca d'un ordinador i/o d'acompanyament familiar en la realització de les tasques escolars.
- c. En el marc de l'autonomia de centres, s'afronten situacions diverses: en general, els docents consideren que les mesures proposades pel Departament d'Educació no contemplen la situació domèstica del professorat ni la diversitat de situacions de l'alumnat, i també declaren poc acompanyament per part de l'administració educativa.

¹⁰ Enquesta "Desigualtats d'Aprenentatge en Confinament" (Bonal & González, 2020a, 2020b; González & Bonal, 2020)

¹¹ Enquesta "Recerca Escoles Confinades" (Jacovkis & Tarabini, 2020; Tarabini & Jacovkis, 2020)

Quines actuacions s'han impulsat des del govern municipal per garantir el dret a l'educació dels infants i adolescents i mitigar els impactes de la crisi oberta per la covid-19?

➤ CONNECTIVITAT

Es facilita connectivitat de l'alumnat en situació de vulnerabilitat amb la posada en marxa d'un servei de teletraducció per facilitar comunicació centre-famílies.

➤ PRÉSTEC DE TAULETES AMB INTERNET

L'Ajuntament de Barcelona, a través del Consorci d'Educació, ha creat un banc de préstec de tauletes amb internet per a l'alumnat vulnerable en confinament. El consistori ha destinat 500.000 euros del Fons Covid per la compra de 2.000 dispositius que se sumen als 300 que van quedar disponibles el curs passat després que es distribuïssin 2.700 tauletes entre tots els alumnes en situació de vulnerabilitat social que cursaven 6è de Primària o 1r d'ESO.

➤ SUSPENSIÓ DE QUOTES A BRESSOL I EMM

L'Institut Municipal d'Educació de Barcelona (IMEB) no va cobrar les quotes d'escolarització ni de menjador de les escoles bressol fins que no van poder tornar a obrir els centres, arran de la situació excepcional generada per la pandèmia de la covid-19. Tampoc no es van cobrar els dies en què no es va fer activitats a les Escoles Municipals de Música ni del Conservatori Municipal de Música de Barcelona. L'IMEB ha transmès una carta a totes les famílies de l'alumnat per informar-los d'aquestes mesures.

➤ MATRÍCULA

Les preinscripcions escolars passen a ser telemàtiques i l'Ajuntament de Barcelona i el Consorci d'Educació habiliten 8 oficines municipals de suport a la preinscripció, un servei d'atenció prioritària per a les famílies que no disposin de mitjans telemàtics, de connexió a Internet o altres impediments justificats, per tal de garantir l'equitat entre tot l'alumnat. Un equip de professionals va donar suport per fer el procediment de la preinscripció.

➤ REOBTURA DE LES ESCOLES BRESSOL AL FINAL DE CURS

Es va prioritzar l'obertura de les 101 escoles bressol poc després de l'estat d'alarma, amb la convicció que l'educació i l'atenció a la petita infància és un servei essencial i que, en aquest moment, hi ha necessitat social de prestar aquest servei públic per als infants i les seves famílies, tot i la complexitat per les condicions excepcionals i sanitàries.

➤ PRÀCTICA EDUCATIVA

Els instituts municipals mostren a les xarxes els resultats de les seves creacions fetes durant el confinament; donant resposta a la mesura de govern "Cap a una política pública de Cultura i Educació".

➤ PLA D'ESTIU EXTRAORDINARI PER COMPENSAR PÈRDUES D'APRENENTATGE I LLEURE

Es posa en marxa el Pla d'estiu extraordinari 100% ESTIU amb un pressupost de 7 milions d'euros equipaments oberts excepcionalment a l'agost i diferents programes d'activitats per tota la ciutat per poder donar una resposta extraordinària a les especials circumstàncies que viuran les famílies aquest estiu, amb especial atenció a les més vulnerables amb pressupost il·limitat per a beques i amb actuacions reforçades en Pla de Barris en els territoris d'acció prioritària al llarg de tot l'estiu. S'han activat les figures dels tècnics d'integració social dels centres educatius, educadors socials, promotors i tècnics de Pla de Barris perquè contactin amb les famílies més vulnerables, les orientin i assessorin tant per inscriure els infants a les activitats d'estiu com per sol·licitar beques.

L'Ajuntament ha treballat unes guies i assessorament per tal que les activitats lúdiques incorporin continguts que reforcin acompanyament educatiu amb l'expressió oral i la lectura, i emocional, comptant amb una línia telefònica específica d'assessorament.

També s'ha reprès el programa "Èxit estiu" de suport educatiu a l'alumnat de 5è i 6è de primària i de secundària en situació de vulnerabilitat.

➤ **SERVEI DE CANGURATGE PER DONAR SUPORT A LA CONCILIACIÓ**

L'Ajuntament de Barcelona posa en funcionament sis espais de cangur municipal per a famílies monoparentals amb pocs recursos, dones víctimes de violència de gènere i famílies sense teixit comunitari. Els espais estan operatius els set dies de la setmana i han suposat la contractació de divuit educadores, amb un pressupost de 248.000 euros.

➤ **ESPAIS EDUCATIUS ALS BARRIS PER A ESCOLES I INSTITUTS**

Barcelona posa a disposició dels centres educatius de la ciutat espais en 74 equipaments i 159 espais exteriors, per a usos escolars. Les ubicacions estan pensades perquè els centres puguin ampliar els seus espais tant per fer activitat educativa en interiors com pati a l'aire lliure. . Actualment 4 de cada 10 escoles i instituts de la ciutat fan ús d'algun espai públic o equipament de proximitat al seu centre.

➤ **TAULA DE CIUTAT ESCOLES I COVID19**

L'Ajuntament de Barcelona va impulsar la Taula de ciutat "Escoles i Covid-19", en la qual participen representants de les administracions educatives, de salut, i de tota la comunitat educativa, com són famílies i docents per tal de fer un seguiment quinzenal de la situació extraordinària de curs durant la pandèmia. A un mes de l'inici del curs va fer pública una declaració de balanç.

➤ **PLA D'INCLUSIÓ DIGITAL PER MITIGAR LES CONSEQÜÈNCIES DE LA CRISI DERIVADA DE LA COVID-19**

Es defineix el Pla d'inclusió i capacitació digital per mitigar les conseqüències de la crisi derivada de la covid-19 i que té previst incidir en els barris amb menys oferta pública o amb més necessitats per part de la ciutadania, subvencionant projectes d'inclusió digital proposats per entitats o empreses del territori.

Seguiment de la recerca social d'urgència sobre el dret a l'educació: seguirem la publicació de nous resultats en el marc de la covid-19

ID	INICIATIVES RSU IDENTIFICADES	RESULTATS DISPONIBLES	ÀMBIT TERRITORIAL	INFORMANTS CLAU	EQUIP ACADÈMIC/PROFESSIONAL
8	<u>Estudi "Els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la covid-19"</u>	Sí	Ciutat BCN	Famílies	Consorci d'Educació de Barcelona (Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Barcelona) amb el suport del Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública (GESOP).
9	<u>Projecte "Covid-19, bretxa digital i canvi educatiu en escoles d'entorns en risc d'exclusió social"</u>	No	Ciutat BCN	Professionals infància	Grup de recerca "Desenvolupament Humà, Intervenció Social i Interculturalitat" (DEHISI) de la UAB amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona (Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI).
10	<u>Enquesta "Desigualtats d'aprenentatge en confinament"</u>	Sí	Catalunya	Famílies	Grup de recerca "Globalisation, Education and Social Policies" (GEPS) de la UAB.

11	<u>Projecte "Models d'educació i cura de 0-3 anys"</u>	No	Catalunya	Famílies	IGOP amb el suport de RecerCaixa.
12	<u>Enquesta "Recerca escoles confinades"</u>	Sí	Catalunya	Professionals infància	Grup de recerca "Globalisation, Education and Social Policies" (GEPS) de la UAB.
13	<u>Consulta "Davant de crisis globals, transformar l'educació"</u>	No	Catalunya	Professionals infància	Edualter, espai promogut per l'Escola de Cultura de Pau, la Fundació Solidaritat UB i la Federació d'Organitzacions per a la Justícia Global.

- **CONEIXEMENT (PRINCIPI D'INTERÈS SUPERIOR).** A partir de 6 iniciatives de recerca (de 28) es genera coneixement sobre les condicions i oportunitats educatives dels infants i adolescents arran de les circumstàncies derivades per la covid-19 a la ciutat de Barcelona (març-novembre). S'han publicat resultats i conclusions de 3 de les 6 iniciatives.

→ **EVIDÈNCIA BCN.** Un estudi és promogut pel Consorci d'Educació de Barcelona (Estudi "Els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la covid-19") i un dels projectes pel grup de recerca "Desenvolupament Humà, Intervenció Social i Interculturalitat" (DEHISI) de la UAB amb el suport de l'Àrea de Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI de l'Ajuntament de Barcelona (Projecte "Covid-19, bretxa digital i canvi educatiu en escoles d'entorns en risc d'exclusió social").

- **INFORMANTS (PRINCIPI DE PARTICIPACIÓ).** Cap de les iniciatives compta amb els infants i adolescents com a informants clau. Per garantir el dret social i col·lectiu dels infants d'ésser adequadament escoltats pels poders públics, l'Ajuntament de Barcelona té planificada la segona edició de l'Enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona (EBSIB) el curs 2021/2022, dins el programa municipal "Parlen els nens i nenes: el benestar subjectiu de la infància a Barcelona" (la primera edició és una actuació destacada del pla d'infància 2017-2020 per avançar en el dret d'escolta i la ciutadania activa de la infància i l'adolescència). Mitjançant l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona (IIAB), dins l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB).
- **EQUITAT (PRINCIPI DE NO DISCRIMINACIÓ).** És destacable que l'eix d'anàlisi de la majoria de les iniciatives són les desigualtats socials i el seu impacte en l'escolarització i l'educació per poder actuar des d'una perspectiva de provisió i protecció de la infància i l'adolescència en diferents situacions de risc social.

2.4 Dret a la salut i els serveis sanitaris

Els infants i adolescents tenen dret a gaudir del nivell més alt possible de salut (que inclou aigua potable, una bona higiene i alimentació) i a rebre atenció mèdica quan es posin malalts (art 24, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, en el marc de la covid-19, insta a no negar als infants l'accés a l'assistència sanitària, incloses les proves i vacunes, serveis de salut mental i tractament per a afectacions de salut preexistents.

Quins elements de valor ens aporten les conclusions disponibles de les recerques socials d'urgència sobre l'impacte del covid-19 en el drets dels infants i adolescents a la salut?

→ El confinament absolut perjudica la salut mental de la infància i l'adolescència^[12]

Es corrobora l'impacte emocional negatiu del confinament absolut en població infantil i adolescent. Els canvis personals, familiars i escolars que els infants i adolescents viuen durant el confinament absolut, així com la incertesa, provoquen un estat d'ànim més baix que l'habitual en població infantil i adolescent, a més d'un conjunt de pors i preocupacions inusuals. Tanmateix, la majoria d'alteracions són lleus, mostrant l'adaptació dels infants i adolescents a un esdeveniment vital estressant com és un confinament absolut.

- Pel que fa a l'estat d'ànim i en relació amb abans del confinament absolut, s'observa: una disminució notable de l'alegria; un augment de la tristesa (duplicació dels casos greus i multiplicació per quatre dels lleus), essent més acusada en el medi urbà que en el medi rural; un augment de la ràbia (generalment amb valors lleus), especialment per part d'infants i adolescents que han perdut algun familiar durant el confinament; i un empitjorament de la concentració (també generalment amb valors lleus).
- Pel que fa a l'adaptació als canvis arran de la covid-19, a nivell escolar, les noies són qui més volen tornar presencialment a l'escola i els adolescents, en general, els més contraris al retorn. A nivell social, no s'identifica cap afectació destacable. A nivell familiar, especialment les noies i els qui pateixen alguna pèrdua durant el confinament no s'ho passen tan bé amb la família. Per altra banda, els que es troben en un medi rural es mostren més contents amb l'ambient familiar.
- Envers la covid-19 específicament, els infants i adolescents tenen por que algú de la seva família emmalalteixi per la covid-19 (especialment les noies). També tenen por que algú de la seva família perdi la feina per culpa de les circumstàncies per la covid-19 (especialment els adolescents). Així mateix, també és destacable una preocupació generalitzada per com seria l'escola post-confinament.

¹² Estudi "Impacte emocional de la covid-19 en infants i adolescents" (Projecte Òrbita, 2020)

→ L'impacte en salut mental s'agreuja per als infants i adolescents de famílies que es troben amb més factors d'estrès i dificultats socials^[13]

En situacions familiars amb més estrès i dificultats socials, els problemes emocionals i conductuals dels infants i adolescents durant el confinament absolut són més greus que els de la població infantil i adolescent general. D'una banda, hi ha manifestacions més freqüents de dificultat per concentrar-se, avorriment, irritabilitat, inquietud, nerviosisme, sensacions de solitud, inquietud i preocupacions. De l'altra, les rutines diàries dels infants i adolescents amb situacions familiars amb més estrès i dificultats socials es caracteritzen per més temps davant les pantalles, menys temps d'activitat física i hores excessives de son.

→ El confinament absolut impacta més negativament en la salut integral (benestar físic, mental i social) dels infants i adolescents de famílies en situació de vulnerabilitat social^[14]

Gairebé la meitat dels infants veu deteriorada la seva salut (física, emocional i qualitat de vida en general) durant el confinament absolut, essent els infants de famílies en situacions de vulnerabilitat els més afectats. D'una banda, el nivell de formació formal de les famílies condiciona els hàbits de salut (a menys formació: manca d'exercici físic, consum insuficient de fruita i verdura, i major exposició a pantalles). De l'altra, les condicions dels habitatges són pitjors entre els infants de llars amb més dificultats econòmiques (a més dificultats econòmiques: presència d'humitats a l'habitatge, falta de llum natural, presència de problemes per soroll, falta d'espai exterior i presència de fum de tabac).

Quines actuacions s'han impulsat des del govern municipal per garantir el dret dels infants i adolescents a la salut i mitigar els impactes de la crisi oberta per la covid-19?

➤ PLA DE XOC DE SALUT MENTAL

L'Ajuntament de Barcelona posa en marxa un pla de xoc en salut mental per fer front els efectes que pugui generar la covid-19 a nivell emocional entre la ciutadania, un reforç important que es fa de la mà de les entitats que integren la Taula de Salut Mental de la ciutat i d'altres especialitzades en l'acompanyament i el suport psicològic. El pla va estar dotat amb 1,5 milions d'euros extraordinaris, un increment del 234% respecte als 640.000 euros que ja estava previst destinar aquest any als diferents programes municipals de salut mental que funcionen a Barcelona, igualment de la mà d'entitats especialitzades, que es mantindran en tot cas.

El pla de xoc es va fixar arribar als quatre col·lectius que s'han identificat amb més necessitats de suport específic perquè estan patint especialment l'impacte de la crisi: infants i adolescents, persones cuidadores que han assumit una sobrecàrrega important, persones grans i persones amb problemes de salut mental.

➤ CABÀS EMOCIONAL

Es posa en marxa el "Cabàs emocional", un lloc web de referència que reuneix activitats i

¹³ Estudi "Detecció d'infants i adolescents que necessiten suport psicològic per l'aïllament social" (Orgilés et al., 2020)

¹⁴ Estudi "Confinament i salut en població infantil" (Mortieruel et al., 2020)

recursos en línia per millorar la salut mental i emocional de la ciutadania. Dins de l'espai web i la programació d'activitats en línia existeix un espai específic per a infància i adolescència ("viure en família"), on podem veure diferents guies de recursos:

- acompanyament del dol
- desenvolupament emocional
- acompanyament en espais educatius i de lleure dels infants
- les emocions dels infants i adolescents després de la situació generada per la covid-19
- viure i conviure amb els infants durant el confinament
- recomanacions per pares, mares i infants durant el confinament
- posar límits i fomentar l'autoestima dels infants

Durant els mesos d'agost (inici del projecte) i setembre, la pàgina ha tingut un total de 14.802 visites, s'han organitzat 63 activitats i s'han publicat 70 recursos.

➤ **VÍDEOS DE GESTIÓ DE LES EMOCIONS EN LA INFÀNCIA**

Elaboració i difusió d'una sèrie de 6 vídeos sobre la gestió de les emocions dels infants i adolescents en el post confinament, adreçats a professionals de l'àmbit de les vacances i el lleure.

➤ **TELÈFON D'ACOMPANYAMENT EMOCIONAL**

L'Ajuntament de Barcelona posa en marxa un telèfon adreçat a la infància i les famílies. Estarà dirigit especialment a nens, nenes i adolescents, familiars directes o tutors legals, així com educadors/es, mestres, professors/es o monitors/es que plantegin dificultats en el maneig emocional amb infants i adolescents. Els principals punts d'atenció aniran dirigits a la gestió de les emocions, les relacions iguals i amb la famílies, l'establiment de rutines saludables o l'activitat psicomotriu i el joc, entre d'altres.

➤ **TELÈFON D'ORIENTACIÓ**

Telèfon d'orientació psicològica i de suport per a educadors/es de lleure i infants, adolescents i famílies (fins a l'inici del curs escolar): es va posar en marxa un telèfon de suport psicològic a disposició del personal educador, monitors i monitores, nens, nenes i adolescents i les seves famílies.

➤ **GUIA DE RECURSOS PER LA SALUT MENTAL I EMOCIONAL**

L'Ajuntament de Barcelona crea una guia de recursos per la salut mental i emocional, destinant un apartat específic per infants i adolescents de la ciutat.

➤ **PROGRAMA ESTEM EN XOC**

S'obre aquest projecte amb la intenció de treballar amb i per a les famílies espais de conversa socioeducatius i de suport emocional per als infants i adolescents dels centres oberts. Són conduïts per un/a professional de la salut mental (relacionat amb les conseqüències de la covid-19). Actualment aquest programa segueix en marxa. L'objectiu és fer un acompanyament a les famílies dels participants dels Centres Oberts en la seva tasca de parentalitat positiva, acompanyant-les en una etapa de la seva vida concreta i des d'una vessant emocional, educativa i/o social. Orientar i oferir pautes psicoeducatives a les famílies per tal d'afavorir un millor funcionament en el sistema familiar, molts cops complex. Des del seu inici, a finals de setembre del 2020, és a dir, en un mes, s'han atès i/o estan en procés d'atenció, al voltant de 300 persones (infants, adolescents, pares i/o mares i professionals), del total de 2.800 persones ateses als centres oberts de la ciutat.

➤ DISCAPACITAT O NECESSITATS ESPECIALS

Els Centres de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç (CDIAP) mantenen l'atenció telemàtica durant el confinament provocat per la Covid-19, faciliten la tramitació de permisos per a la sortida al carrer dels menors de sis anys que ho requereixin i acompanyen les famílies amb pautes i consells. Durant el període d'estat d'alarma es van rebre més de 2.400 consultes telemàtiques.

➤ GUIA PER A LA SALUT SEXUAL

Les visites presencials als serveis i recursos de salut sexual i reproductiva de la ciutat de Barcelona s'han reduït al màxim durant la crisi sanitària provocada per la covid-19, sense interferir en la garantia dels drets sexuals i reproductius de les dones. Durant aquest temps s'ha prioritzat l'atenció telefònica/telemàtica i s'han ajornat per a més endavant les atencions i visites no urgents. Amb el procés de desescalada, però, es va recuperant de forma progressiva certa normalitat en els serveis, per això, aquesta guia està en revisió permanent, en funció de la nova informació de què es disposi.

Seguiment de la recerca social d'urgència sobre el dret a la salut i els serveis sanitaris: seguirem la publicació de nous resultats en el marc de la covid-19

ID	INICIATIVES RSU IDENTIFICADES	RESULTATS DISPONIBLES	ÀMBIT TERRITORIAL	INFORMANTS CLAU	EQUIP ACADÈMIC/PROFESSIONAL
14	<u>Estudi "Impacte emocional de la covid-19 en infants i adolescents"</u>	Sí	Catalunya	Infants i adolescents	Projecte Òrbita.
15	<u>Enquesta epidemiològica "Confinament i salut pediàtrica per covid-19"</u>	No	Catalunya	Infants i adolescents / Famílies	Hospital Sant Joan de Déu Barcelona i l'Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal).
16	<u>Qüestionari "Adhesió a la dieta mediterrània, activitat física i son durant època de confinament per la pandèmia covid-19 en població infantil i juvenil"</u>	No	Catalunya	Famílies	Hospital HM Nens de Barcelona.
17	<u>Estudi EmCoVID19: emocions i conducta durant la covid-19</u>	No	Catalunya	Famílies	Hospital Sant Joan de Déu Barcelona.
18	<u>Estudi "Confinament i salut en població infantil"</u>	Sí	Espanya	Famílies	Grup de Recerca en Determinants Socials de la Salut i Canvi Demogràfic (OPIK) de la Universitat del País Basc (UPV/EHU) en col·laboració amb la Cooperativa per a la promoció humana i el desenvolupament comunitari (Bidegintza), i el Centre d'Investigació en Salut Laboral (CiSAL) de la Universitat Pompeu Fabra (UPF).

19	<u>Estudi "Detecció d'infants i adolescents que necessiten suport psicològic per l'aïllament social"</u>	Sí	Espanya	Famílies	Grup de recerca AITANA de la Universitat Miguel Hernández d'Elx (UMH).
----	--	----	---------	----------	--

- **CONEIXEMENT (PRINCIPI D'INTERÈS SUPERIOR).** A partir de 6 iniciatives de recerca (de 28) es genera coneixement sobre l'estat de salut dels infants i adolescents arran de les circumstàncies derivades per la covid-19 (març-novembre); no pel que fa a la presència de malaltia i assistència sanitària, sinó el seu benestar físic, mental i social. S'han publicat resultats i conclusions de 3 de les 6 iniciatives.

→ **EVIDÈNCIA BCN.** No hi ha cap iniciativa de recerca social d'urgència en l'àmbit de la salut emmarcada específicament a la ciutat de Barcelona, tot i que les conclusions en el marc català i espanyol són globalment generalitzables a la ciutat de Barcelona. Tanmateix, és important tenir en compte que l'Ajuntament de Barcelona, a través de l'Agència de Salut Pública de Barcelona (ASPB), té prevista la següent edició de l'Enquesta Factors de Risc a l'Escola Secundària (FRESC) l'any 2021.

- **INFORMANTS (PRINCIPI DE PARTICIPACIÓ).** Hi ha 2 iniciatives on els informants clau són infants i adolescents (l'Estudi "Impacte emocional de la covid-19 en infants i adolescents" i l'Enquesta epidemiològica "Confinament i salut pediàtrica per covid-19").
- **EQUITAT (PRINCIPI DE NO DISCRIMINACIÓ).** Tot i que l'eix de les desigualtats no és un àmbit prioritari de la majoria de les iniciatives, en termes generals, es poden identificar els impactes en salut del confinament i la crisi social per la covid-19 en les vides i els drets dels infants i adolescents en situació de major vulnerabilitat social.

2.5 Dret a la família i la protecció

Els infants i adolescents tenen dret a viure amb els seus pares i/o mares o, si fos el cas, amb els membres de la seva família extensa, excepte en els casos en què la separació sigui necessària de cara a protegir l'interès superior del mateix infant. En cas que visquin separats de la seva família, els infants i adolescents tenen dret a mantenir-hi contacte directe i és responsabilitat de l'Estat de fer-ho possible, tret de si això va contra el seu interès primordial. La cria dels infants és responsabilitat dels seus pares i/o mares i és deure de l'Estat brindar-los assistència en aquesta tasca (art. 5, 9, 18, 20, 22 i 25 Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides, insta a definir els serveis bàsics de protecció dels infants com a serveis essencials i assegurar-se que segueixin funcionant i estiguin disponibles, incloses les visites a casa quan sigui necessari, i proporcionar serveis professionals de salut mental per als nens i nenes que viuen en confinament. Respecte als infants que viuen en institucions, insta a mantenir un contacte regular en tot moment amb les seves famílies, i si no és personalment, a través de la comunicació electrònica o telèfon i, en cas que s'estenguin els períodes d'emergència o confinament ordenat pels Estats, cal tenir en compte la revisió de les mesures que prohibeixen aquestes visites.

Quins elements de valor ens aporten les conclusions disponibles de les recerques socials d'urgència sobre l'impacte del covid-19 en el drets dels infants i adolescents perquè les seves famílies rebin suport quan el necessitin?

→ Han calgut modificacions i adaptacions dels serveis d'intervenció socioeducativa no residencial per a infants i adolescents en situació de risc i les seves famílies al llarg de la situació de crisi social per la covid-19^[15]

A la província de Barcelona, arran de les necessitats tant dels infants i adolescents atesos pels serveis d'atenció a la infància en situació de risc (mancances emocionals, educatives i socials) com de les famílies (mancances emocionals, econòmiques i parentals), han calgut modificacions i adaptacions de l'acció socioeducativa al llarg de la situació de crisi per la covid-19. Aquestes modificacions i adaptacions sobrevingudes han estat implementades en condicions d'urgència pels equips professionals dels serveis, la qual cosa ha suposat un impacte en el funcionament dels serveis, les hores de dedicació i el benestar dels

¹⁵ Estudi "Com ha impactat la crisi de la covid-19 en els serveis adreçats a la infància i l'adolescència en situació de risc a la província de Barcelona" (Fuentes-Peláez et al., 2020)

treballadors/es. Amb dificultats de coordinació i aliances, s'estableix un treball virtual amb l'administració pública i els agents del territori, essent especialment necessari per al treball amb els serveis de salut i salut mental. Quan la coordinació s'ha donat, les valoracions dels professionals són molt positives.

Les modificacions i adaptacions principals són:

- Priorització d'un enfocament assistencial per respondre a l'emergència (malgrat l'aturament de les activitats presencials, l'atenció directa, els programes educatius, i les activitats d'esport i lleure).
- Inclusió de continguts relacionats amb la covid-19: gestió emocional; orientació sobre activitats físiques, els jocs, les sortides al carrer i el desconfinament; i actuacions sobre mesures sanitàries.
- Les noves tasques i funcions principals han estat les derivades de la situació d'emergència econòmica de les famílies, la gestió d'ajuts i tràmits, l'acompanyament escolar, el suport a les necessitats digitals de les famílies (sobretot d'acompanyament tecnològic dels fills/es en els serveis d'atenció diürna), i l'acompanyament i contenció emocional a través d'eines telemàtiques. D'altra banda, les avaluacions individuals i grupals s'han dut a terme amb adaptacions.
- Atenció online o telefònica (valoració positiva, tot i que amb dificultats en l'atenció i contacte amb la petita infància). També comunicació online freqüent, tot i que hi ha barreres comunicatives segons els recursos tecnològics i de connectivitat de les famílies, així com de la competència digital.

→ S'agregen de les necessitats socials dels infants i adolescents atesos pels serveis socials i el sistema de protecció^[16]

a. Amb el confinament absolut i la crisi social derivada per la covid-19 disminueix la capacitat de donar una resposta a tota la població que ho necessita. La disminució de la demanda global és per les dificultats a l'hora d'atendre les persones que ja eren usuàries abans del confinament absolut, així com la dificultat ampliada de poder detectar casos nous de les persones que necessiten suports socials. És destacable la disminució del nombre de persones ateses víctimes de violència intrafamiliar. D'altra banda, de les persones ateses durant el confinament absolut, pràcticament la meitat eren famílies amb infants i adolescents a càrrec (amb sobrerrepresentació de famílies monoparentals), i 1 de cada 4 eren infants i adolescents atesos directament per les entitats.

b. Arran de la covid-19, més vulnerabilitat econòmica i exclusió social al voltant dels serveis socials. Hi ha un augment dels problemes per al seguiment del curs escolar i els relacionats amb la manca de recursos (adquisició de productes bàsics, dieta insuficient i desequilibrada, o pobresa en l'habitatge i energètica). També hi ha un augment dels problemes de salut mental (especialment dels infants i adolescents amb discapacitat i víctimes de violències) i una intensificació de les patologies prèvies en salut mental pel confinament absolut, les dificultats d'acompanyament parental i l'absència de "recursos de respir".

- En educació, els problemes per al seguiment del curs escolar tenen a veure amb la manca d'un espai per estudiar a l'habitatge, la bretxa digital i la manca d'acompanyament. A més, el tancament de les escoles no permet mantenir una

¹⁶ Enquesta sobre l'atenció als infants i adolescents del tercer sector (UNICEF-Espanya, 2020b)

alimentació equilibrada mitjançant els ajuts econòmics per al menjador escolar. A part dels infants i adolescents en situació de vulnerabilitat per desigualtat econòmica, els infants i adolescents amb discapacitat o necessitats educatives especials s'han trobat amb més barreres per la manca d'adaptacions específiques.

c. Els infants i adolescents que viuen en centres de protecció veuen com empitjoren les seves condicions de relació i contacte social. En termes de protecció, hi ha entitats que indiquen un augment de casos i un possible col·lapse, a part que l'atenció a distància no garanteix el mateix tracte. A més, algunes entitats consultades alerten d'un empitjorament de les condicions de vida en els centres de protecció, lligades al fet de no poder sortir a l'aire lliure quan va ser permès per als altres infants i adolescents, la falta de contacte amb persones de l'entorn, la impossibilitat de rebre visites de familiars, la manca de comunicació amb les persones significatives a causa de la bretxa digital, la incertesa generada per la seva situació personal i la manca de les intervencions individuals prèvies.

- És destacable la situació dels joves migrants sols, ja que amb la majoria d'edat poden haver-se trobat sense un recurs assignat (pràctica prèvia, però augmentada arran de la covid-19) i trobar-se en una situació nova de sensellarisme.

Quines actuacions s'han impulsat des del govern municipal per garantir el dret dels infants i adolescents a la família i a la protecció i mitigar els impactes de la crisi oberta per la covid-19?

Moltes de les actuacions de compliment d'aquest dret estan especificades en la protecció dels 6 drets restants explicades amb anterioritat.

➤ Joves sols migrants

L'Ajuntament de Barcelona va llogar la casa de colònies Claret de Montgat per garantir unes condicions adequades de confinament d'un grup de 40 joves, que per motius diversos es trobaven vivint al carrer. L'objectiu va ser garantir unes condicions de confinament adequades per aquests joves mentre restés vigent l'estat d'alarma per la covid-19.

➤ Servei de famílies col·laboradores

El servei de famílies col·laboradores va adaptar la seva activitat a la situació de la crisi sanitària amb la reconversió del contacte entre les parts a través de la videotrucada i el contacte telefònic.

➤ Centres oberts i espais familiars

Els 25 centres oberts de la ciutat de Barcelona que pertanyen a entitats del Tercer Sector i amb els que l'Ajuntament té un total de 510 places concertades, durant el confinament van atendre un total de 1.898 infants i un total de 1.334 famílies. Es van portar a terme un total de 18.313 intervencions de suport emocional a infants i famílies, i 2.850 intervencions de cobertura de necessitats bàsiques.

➤ SISFAM

Els equips del SISFAM van mantenir la seva activitat ordinària, intensificant la protecció de les famílies i els seus infants en termes de cobertura de necessitats bàsiques i cobertura mèdica. El total d'ajuts repartits per part del SISFAM va ser de 110.418€, el que representa una mitjana d'atenció de 50 famílies per setmana.

➤ SAIER (Servei d'atenció al immigrant, emigrant i refugiats)

Del gener al juny del 2020 el Servei d'Atenció a persones Immigrants, Emigrants i Refugiades (SAIER) va atendre un total de 11.114 persones. El SAIER va repartir prop de 400 àpats diaris, una xifra que tanca el període d'entre el 2 d'abril i el 26 de juny amb 35.110 àpats. Al mateix temps que durant el període del confinament es va posar en marxa un pla de

xoc per millorar el servei i per arribar encara a més persones i fer-ho de forma més òptima, a través d'una injecció de 500.000 euros. A falta de les dades definitives de tancament d'any 2020, un aproximat del 10% de les atencions corresponen a famílies amb menors d'edat a càrrec.

➤ **PROGRAMA MUNICIPAL DE SERVEI A LES QUARENTENES**

Es va posar en marxa a la ciutat el Programa municipal de suport a les quarantenes per a l'aïllament adequat de les persones amb covid-19. Es tracta de 165 llars addicionals: 85 apartaments turístics en desús i 80 habitacions en un nou Hotel Salut.

El Programa municipal de suport a les quarantenes va garantir l'aïllament domiciliari dels veïns i veïnes de la ciutat que van tenir dificultats per complir les recomanacions sanitàries a causa de la seva situació habitacional o socioeconòmica. En concret, persones o nuclis familiars que no poden fer l'aïllament en les condicions òptimes després d'haver estat diagnosticats de covid-19 i no requerir hospitalització, o bé després d'haver estat en contacte amb persones que han donat positiu en covid-19. El programa inclou l'allotjament, l'entrega a domicili d'aliments, els equips de protecció i el servei de neteja.

➤ **EAIA (Equips d'atenció a la infància i l'adolescència de Barcelona)**

Durant la situació de l'estat d'alarma es va generar un protocol amb la guàrdia urbana per aquells infants i adolescents que es trobaven en una situació d'alt risc, el mateix es va activar en casos puntuals amb una mirada de seguretat i protecció. L'equip de l'EAIA va mantenir la seva activitat ordinària a través de videotrucades amb les famílies i els infants que en aquell moment eren atesos pel servei.

➤ **SERVEIS SOCIALS**

Els Serveis Socials de la ciutat de Barcelona van reorganitzar tota la seva activitat per poder donar cobertura de les necessitats bàsiques a totes les persones afectades per la crisi sanitària, i ha reforçat els seus serveis a Ciutat Vella, Nou Barris i Sants-Montjuïc. Els Serveis Socials de la ciutat de Barcelona han atès un total de 56.192 persones des de l'aparició de la Covid-19, entre el passat 16 de març i el 30 de setembre. Aquestes persones van rebre unes 21.700 atencions presencials, 148.000 valoracions socials professionals telefòniques i unes 900 visites a domicili. Al voltant del 30% de les persones ateses en els últims mesos no havien anat mai abans als Serveis Socials, o bé feia més d'un any que no ho havien requerit. D'aquests expedients oberts, hi ha hagut 22.426 llars amb menors d'edat, que representen 34.811 menors.

Seguiment de la recerca social d'urgència sobre el dret a la família i el sistema de protecció: seguirem la publicació de nous resultats en el marc de la covid-19

ID	INICIATIVES RSU IDENTIFICADES	RESULTATS DISPONIBLES	ÀMBIT TERRITORIAL	INFORMANTS CLAU	EQUIP ACADÈMIC/PROFESSIONAL
20	Estudi "Benestar dels infants i adolescents en el sistema de protecció: quina valoració fan del confinament"	No	Catalunya	Infants i adolescents	Grup de recerca en Infància, Joventut i Comunitat (Liberi) de la UdG per encàrrec de la Direcció General d'Atenció a la Infància i Adolescència (DGAIA) de la Generalitat.
21	Estudi "Com ha impactat la crisi de la covid-19 en els serveis adreçats a la infància i l'adolescència en	Sí	AMB / província BCN	Professionals infància	Grup de recerca GRISIJ de la Universitat de Barcelona (UB) per encàrrec de la Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (FEDAIA) en

	<u>situació de risc a la província de Barcelona"</u>				col·laboració amb la Diputació de Barcelona.
22	<u>Estudi "Com les circumstàncies per la covid-19 han afectat la convivència familiar"</u>	No	Catalunya	Famílies	Amalgama7.
23	<u>Projecte FamCovid19: benestar individual i relacional de les famílies davant la situació de la covid-19</u>	Sí	Espanya	Famílies	Grup de Recerca de Família i Parella (GRFP) de la Universitat Ramon Llull (URL).
24	<u>Enquesta sobre l'atenció als infants i adolescents del tercer sector</u>	Sí	Espanya	Professionals infància	UNICEF Comitè Espanyol i Comitè Catalunya.

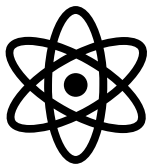
- **CONEIXEMENT (PRINCIPI D'INTERÈS SUPERIOR).** A partir de 5 iniciatives de recerca (de 28) es genera coneixement sobre la convivència familiar i el funcionament dels serveis socials/sistema de protecció durant les circumstàncies derivades per la covid-19 (març-novembre). Del Projecte FamCovid19 s'han publicat els resultats i conclusions globals^[17], però no s'inclouen dins aquest informe per fer una consulta específica i poder transmetre el coneixement amb més facilitat. S'inclourà la propera actualització al costat del coneixement de l'estudi "Com les circumstàncies per la covid-19 han afectat la convivència familiar", el qual haurà publicat resultats i conclusions (desembre 2020). També es considerarà l'Estudi Psy-Covid de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB), el qual analitza l'impacte de les mesures per la covid-19 en les persones que han patit violències per raó de gènere durant la seva vida (fase d'exploració-consulta per si hi ha mostra/anàlisi d'infants i adolescents o mares/pares amb fills/es).

→ **EVIDÈNCIA BCN.** En el marc de la província de Barcelona, FEDAIA ha promogut l'Estudi "Com ha impactat la crisi de la covid-19 en els serveis adreçats a la infància i l'adolescència en situació de risc a la província de Barcelona". A més, a l'estudi desenvolupat pel grup de recerca Liberi de la Universitat de Girona (UdG) [Estudi "Benestar dels infants i adolescents en el sistema de protecció: quina valoració fan del confinament"], la ciutat de Barcelona va quedar autorepresentada i se'n podrà fer una anàlisi específica.

- **INFORMANTS (PRINCIPI DE PARTICIPACIÓ).** A l'Estudi "Benestar dels infants i adolescents en el sistema de protecció: quina valoració fan del confinament" els informants clau són infants i adolescents.
- **EQUITAT (PRINCIPI DE NO DISCRIMINACIÓ).** Quan es tracta de la convivència familiar, l'eix d'anàlisi principal no són les desigualtats socials, mentre que quan es tracta de serveis d'atenció a la infància en risc, de facto, es converteix en el context propi de la iniciativa.

¹⁷ Projecte FamCovid19: resultats i conclusions globals disponibles sobre el funcionament de parella i parental diferenciat de les famílies amb fills/es (Günther-Bel et al., 2020)

2.6 Dret a la protecció contra els maltractaments

Les autoritats han de protegir dels maltractaments, els abusos i la violència a tots els infants i adolescents, també dels que provenguin dels seus pares, mares o responsables legals (art 19, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides insta a reforçar els sistemes d'informació i derivació telefònics o en línia, ja que el confinament absolut pot exposar els nens, nenes i adolescents a un augment de la violència física i psicològica a la llar.

Quins elements de valor ens aporten les conclusions disponibles de les recerques socials d'urgència sobre l'impacte del covid-19 en el drets dels infants i adolescents a ser protegits de qualsevol forma de violència o maltractament?

Pel que fa a la protecció contra els maltractaments, els resultats i les conclusions de les diferents recerques socials d'urgència no permeten corroborar un increment de violències i maltractament dels infants en el context de la seva llar a la ciutat de Barcelona. Tanmateix, hi ha indicis en un marc territorial més ampli (que no de ciutat) perquè diverses entitats socials així ho han assenyalat ([Fundació Vicky Bernadet](#), [Fundació Anar](#) i [Save the Children-España](#)).

Tal com exposaven des de la Fundació Vicky Bernadet el passat 19 de novembre, dia internacional per la prevenció contra l'abús sexual infantil, durant els períodes de confinament imposats per intentar frenar la propagació del coronavirus, els nens i nenes poden patir més abusos, més periòdics i recurrents i amb risc que en alguns casos siguin més greus (...). No obstant això, es trigarà temps a tenir una radiografia exacta d'aquests casos, entre altres motius perquè les denúncies de violència sexual en la infància sovint les posa la víctima quan ja és adulta. Afegeixen que són víctimes menors d'edat que no solen ser les que demanen ajuda; són els adults del seu entorn els que majoritàriament llancen el crit d'auxili (inexistent si aquests mateixos adults són els abusadors). També afegeixen que es tracta d'una situació freqüent, ja que són diverses les investigacions que estableixen que entre el 80% i el 85% dels abusos sexuals infantils es produeixen en l'entorn de confiança (familiars, educadors, monitors i, en definitiva, adults que exerceixen un status de poder i proximitat davant de l'infant). D'aquest percentatge, entre el 65% i el 70% són casos dins de la família; una família que es veu obligada a conviure aïllada en el seu habitatge, sense més contacte social, les 24 hores del dia (...)¹⁸.

A més, en el marc de l'Informe Dades Clau 2020 s'analitzarà aquest fenomen a partir d'altres fonts documentals i resseguirem els impactes sobre aquest dret que puguin sorgir de recerques socials d'urgència que encara no han publicat els seus resultats.

¹⁸ Fundació Vicky Bernadet. (2020). Si el 20% de nens i nenes que pateixen abús sexual fos una xifra de víctimes d'una malaltia, estariem davant d'una pandèmia. Recuperat 19 novembre 2020, de <https://www.fbernadet.org/dia-mundial-de-la-prevencio-contra-labus-sexual-infantil/>

Quines actuacions s'han impulsat des del govern municipal per garantir el dret dels infants i adolescents a la protecció contra els maltractaments i mitigar els impactes de la crisi oberta per la covid-19?

➤ PROGRAMA PER A LA PREVENCIÓ I ATENCIÓ DE L'ABÚS SEXUAL INFANTIL

L'Ajuntament de Barcelona promou tot un seguit d'iniciatives i programes amb l'objectiu de prevenir i atendre l'abús sexual infantil per tal que Barcelona sigui una ciutat segura i protectora pels infants.

En aquest sentit, una de les iniciatives més destacades és el Programa per a la prevenció i atenció de l'abús sexual infantil, estratègia que engloba diverses actuacions d'àmbit municipal per fer front a l'abús sexual infantil, tot vetllant pel dret dels infants a ser protegits davant d'aquesta forma de violència fonamentalment masclista.

➤ GUIA "EL TEU COS ÉS TEU"

Es publica la guia del teu cos és teu. La mateixa és doble: per una banda, *El teu cos és teu* va dirigida a infants, famílies i professionals i té com a objectiu la prevenció i detecció de l'abús sexual infantil. La segona guia, *El meu cos era meu*, va dirigida a persones adultes supervivents d'abús sexual infantil i està enfocada al testimoni i la superació del trauma.

➤ SERVEI SARA

El Servei d'Atenció, Recuperació i Acol·lida (SARA) adreçat a dones, infants i adolescents en situació de violència masclista: es manté actiu durant tot l'estat d'alarma, i es fa un reforç del mateix. Al mateix temps que es genera una guia de recomanacions per a la mare i com actuar amb els fills/es en cas de patir violència masclista.

2.7 Dret a rebre una informació adequada

Els infants i adolescents tenen dret a rebre informació mitjançant els llibres, els diaris, la ràdio, la televisió, Internet... En especial, la informació que sigui important per al seu benestar i desenvolupament. Les persones adultes han de vetllar perquè aquesta informació sigui adequada i els han de protegir de continguts nocius (art 17, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides insta a difondre informació precisa sobre la covid-19 i sobre com prevenir la infecció en diversos idiomes i en formats que siguin *child-friendly* i accessibles per a tots els infants.

Quins elements de valor ens aporten les conclusions disponibles de les recerques socials d'urgència sobre l'impacte del covid-19 en el drets dels infants i adolescents a rebre una informació adequada?

→ Rebre una informació adequada es converteix en un element clau per exercir la ciutadania activa en temps de pandèmia^[19]

Quan els infants i adolescents reben la informació adequadament, a més, aprenen i poden començar a exercir una ciutadania activa fent propostes per afrontar els reptes socials actuals.

A continuació, es relacionen les propostes identificades pels infants i adolescents per tal d'afrontar la desigualtat en la nova normalitat:

a. Protecció social:

- Millorar el salari dels treballadors/es per tal que les persones tinguin un sou digne.
- Igualar els salaris d'homes i dones.
- Garantir que la població té les necessitats bàsiques cobertes.
- Proveir més ajuts a les persones migrants i les que es troben als Centres d'Internament d'Estrangers (CIE).

b. Conciliació:

- Oferir mesures que permetin gaudir més del temps en família.
- Igualar els permisos de paternitat i maternitat.
- Afavorir la corresponsabilitat en la criança (que mares i pares passin el mateix temps amb fills/es).

¹⁹ Procés de participació infantil per elaborar propostes per afrontar la desigualtat en la nova normalitat (Save the Children-España, 2020c)

- Adaptar els horaris laborals de les mares i els pares per tal que no coincideixin temporalment.

c. Salut:

- Adoptar mesures en els espais públics i privats que permetin reduir el distanciament social.
- Adaptar els hospitals perquè no tornin a saturar-se (fins i tot, construir-ne de nous).
- Garantir l'afecte necessari als infants i adolescents.

d. Educació:

- Respectar el ritme d'aprenentatge i les singularitats de cada infant i adolescent.
- Reduir la càrrega de deures escolars (fomentant que es puguin fer als centres educatius amb el suport de docents, disposant de més temps per fer-los i amb un temps definit per reposar).

e. Discriminació i racisme:

- Ampliar les sancions per delictes motivats per racisme (incloent serveis a la comunitat).
- Treballar l'empatia per tal que les persones amb actituds racistes es posin al lloc de les persones discriminades.
- Fer campanyes de sensibilització sobre el racisme (tant mediàtiques com escolars).
- Implicar els referents públics en la lluita contra el racisme.

f. Medi ambient:

- Fer una campanya pública impactant sobre la crisi climàtica.
- Fomentar el reciclatge a través d'informació, formació, dotació de papereres i, fins i tot, sancions davant l'incompliment.
- Reduir la producció de residus i plàstics (especialment els relacionats amb l'alimentació).
- Fer obligatòria la gestió adequada dels residus plàstics de la covid-19 (mascaretes i guants; reutilitzar; recollir del terra).
- Modernitzar els mitjans de transport perquè generin menys emissions i substituir-los per altres opcions que no depenguin de combustibles fòssils (reducció de vols habituals al 50%; promoció dels cotxes elèctrics per substituir els de gasolina i dièsel; afavorir l'ús de bicicletes, patinets i motos elèctriques a les ciutats; i augmentar el transport públic que no contamina).

g. Informació, participació i política:

- Fer campanyes de sensibilització sobre els drets de la infància i l'adolescència (tant mediàtiques com escolars).
- Generar espais i recursos de participació a les escoles.
- Generar espais de participació i expressió per a infants i adolescents per tal que puguin participar en la vida pública i política.
- Fomentar canals de comunicació i participació amb les autoritats i governs.
- Augmentar les oportunitats i espais de voluntariat juvenil.

- Prestar més atenció als infants i adolescents escoltant la seva opinió.
- Crear un web i/o canal de televisió per parlar de temes que importin a la infància i l'adolescència.

h. Lleure, temps lliure i relacions socials:

- Ampliar els espais públics per fer activitat física i socialitzar-se amb amics i amigues.
- Incloure el temps lliure i de lleure en la rutina diària dels infants i adolescents.
- Fomentar activitats esportives entre barris o districtes, com ara competicions.

Quines actuacions s'han impulsat des del govern municipal per garantir el dret dels infants i adolescents a una informació adequada i mitigar els impactes de la crisi oberta per la covid-19?

➤ BARCELONA CUIDA'T

L'Ajuntament de Barcelona obre un portal web permanent amb totes les novetats de la covid-19. En el mateix web hi ha un apartat específic per als nens i les nenes de la ciutat.

➤ PROTECCIÓ SANITÀRIA COVID-19

L'Ajuntament de Barcelona i l'ONG Pallassos Sense Fronteres van treballar conjuntament per elaborar cinc vídeos que, sota el títol de 'Coronavirus et farem petit!', ajuden a conscienciar els infants de la importància de prendre mesures de protecció davant el risc de contagi de la covid-19.

➤ PREGUNTES FREQUENTS

L'Ajuntament de Barcelona va obrir un nou recurs que posa la mirada en les necessitats dels nens i les nenes durant els mesos de la crisi de la covid-19, una iniciativa que vol garantir als infants el seu dret d'accés a una informació adequada. Aquestes necessitats provenen dels dubtes, neguits, incerteses i curiositats nascuts en aquest període. A més, per tal de poder respondre-hi i oferir eines a les seves famílies per atendre'ls, s'ha obert un nou espai amb 44 preguntes freqüents dins del web "Barcelona des de casa", que centralitza tota la informació de serveis i novetats municipals relacionades amb la pandèmia.

➤ ESCOLTA DELS INFANTS

Durant l'estat d'alarma tots els infants de la ciutat que ho van voler van poder fer arribar els seus missatges sobre el confinament a l'alcalde; la mateixa va respondre en un programa setmanal que es va veure a Betevé i al web estimatdiari.barcelona.

Seguiment de la recerca social d'urgència sobre el dret a rebre una informació adequada: seguirem la publicació de nous resultats en el marc de la covid-19

ID	INICIATIVES RSU IDENTIFICADES	RESULTATS DISPONIBLES	ÀMBIT TERRITORIAL	INFORMANTS CLAU	EQUIP ACADÈMIC/PROFSSIONAL
25	Estudi "Com els infants, adolescents i famílies s'estan informant sobre la pandèmia causada per la covid-19"	No	Catalunya	Infants i adolescents / Famílies	Hospital Sant Joan de Déu Barcelona.

26	<u>Procés de participació infantil d'elaboració de propostes per afrontar la desigualtat en la nova normalitat</u>	Sí	Espanya	Infants i adolescents	Save the Children-Espanya.
----	--	----	---------	-----------------------	----------------------------

- **CONEIXEMENT (PRINCIPI D'INTERÈS SUPERIOR).** Juntament amb el dret al joc i el dret a la protecció contra els maltractaments, el dret a rebre una informació adequada és el dret menys cobert per les iniciatives de recerca social d'urgència. Només a partir de 2 iniciatives de recerca (de 28) es genera coneixement sobre el dret a rebre una informació adequada i les seves implicacions. A més, els resultats i conclusions de la iniciativa principal encara no s'han publicat.

→ **EVIDÈNCIA BCN.** Prioritàriament, caldrà ampliar i actualitzar (quan hi hagi més publicacions disponibles), l'estat del coneixement sobre el dret a rebre una informació adequada. Complementàriament, explorar la reutilització de fonts d'informació de caràcter municipal per donar resposta al dret.
- **INFORMANTS (PRINCIPI DE PARTICIPACIÓ).** En les dues iniciatives identificades els infants i adolescents en són informats clau.
- **EQUITAT (PRINCIPI DE NO DISCRIMINACIÓ).** L'eix del procés de participació infantil és l'elaboració de propostes per afrontar les desigualtats en temps de pandèmia.

2.8 Dret al joc, el descans, el lleure i la cultura

Els infants i adolescents tenen dret al descans i a l'esplai, a lliurar-se al joc i a les activitats d'esbarjo adequades a la seva edat, i a participar lliurement en la vida cultural i les arts (art 31, Convenció dels Drets de l'Infant).

El Comitè dels Drets de l'Infant de les Nacions Unides insta a permetre realitzar activitats a l'aire lliure supervisades i seguint els protocols de seguretat, com a mínim, un cop al dia.

Quins elements de valor ens aporten les conclusions disponibles de les recerques socials d'urgència sobre l'impacte del covid-19 en el drets dels infants i adolescents al joc, el descans, el lleure i la cultura?

→ No totes les famílies poden acompanyar suficientment el lleure i el joc dels infants i adolescents en temps de pandèmia^[20]

Les circumstàncies per la covid-19 consciencien sobre la rellevància de la conciliació familiar i laboral, ja que, abans de la covid-19, les famílies disposaven de poc temps disponible per acompanyar el lleure i preservar temps per al joc dels infants.

Amb el confinament, apareix l'oportunitat de nous temps per compartir amb els infants en moltes famílies, però alhora emergeix un nou eix de desigualtat: les famílies amb opcions de teletreball (habitualment de rendes mitjanes-altes) poden acompanyar les cures i el lleure d'infants i adolescents més satisfactòriament. Però les famílies en serveis essencials o en feines precaritzades no tenen aquest guany.

A més, en perspectiva de gènere, la desigualtat es manté: si abans del confinament absolut les dones s'ocupaven de les tasques de cura i l'acompanyament escolar dels fills/es en major mesura que els homes, durant el confinament absolut i amb opcions de teletreball, es manté el mateix patró.

→ Amb el confinament absolut augmenta el pantallisme, però amb utilitats diferenciades segons les dinàmiques familiars^[21]

En termes generals, durant el confinament absolut, l'ús de les pantalles o l'entreteniment digital augmenta considerablement entre les famílies amb fills/es i de forma transversal amb independència del context socioeconòmic familiar, però la millora de la percepció de la tecnologia es dona quan el teletreball permet conciliar la vida familiar i laboral dels pares i

²⁰ Enquesta "Usos del temps i el confinament" [Centre d'Estudis d'Opinió-CEO (Generalitat de Catalunya), 2020]

²¹ Estudi "L'impacte de les pantalles en la vida familiar durant el confinament" (Empantallados.com & GAD3, 2020)

mares. També es dona quan hi ha hagut espais per parlar amb els infants i adolescents sobre la tecnologia i els seus conflictes (educació digital, hàbits de desconexió, relació amb els altres a través d'internet, etc.).

Quines actuacions s'han impulsat des del govern municipal per garantir el dret dels infants i adolescents al joc, el descans, el lleure i la cultura per mitigar els impactes de la crisi oberta per la covid-19?

➤ ESPAI PÚBLIC

Es va fer una adaptació de l'espai públic a la sortida progressiva del confinament, on es tanquen al trànsit 44 carrers i s'obren 70 parcs per afavorir itineraris segurs, es despleguen obres per adaptar l'espai públic a la nova normalitat i es prioritza l'obertura de les platges per a la pràctica de l'esport.

➤ ÀREES DE JOC INFANTILS

Les àrees de joc infantils es reobren amb la finalització de l'estat d'alarma, en contraposició d'alguns municipis d'arreu de l'estat que encara estan tancades.

➤ CAMPANYA 100% ESTIU

Es destinen 7 milions d'euros en un pla extraordinari d'activitats d'estiu per a infants, amb la campanya "t'estiu molt". El pressupost es va incrementar un 33,54% i no hi va haver limitació per donar beques a tothom que va complir els requisits, oferint 40.139 noves places.

➤ ACCÉS A LA CULTURA DES DE CASA

S'obren diferents activitats culturals municipals des de casa:

- Activitats de contes infantils en línia promoguda per les biblioteques de Barcelona.
- Trobada online del programa escolar "Joc Perdut": és la trobada final del curs 2019-20, que no es va poder fer presencialment degut a la situació derivada de la pandèmia i que ara es planteja com una sessió que cada escola podrà seguir en directe per *streaming*.

➤ PROTEGIM LES ESCOLES

El programa "Protegim les Escoles" s'accelera. L'Ajuntament intervindrà aquest 2020 en 22 escoles i centres educatius per millorar-ne els entorns i garantir que siguin segurs i saludables. Amb el desplegament del projecte, el Govern municipal vol avançar cap a la pacificació de l'espai urbà que envolta aquests equipaments i fer que s'hi respiri un aire de més qualitat, hi hagi més espais de trobada i menys accidentalitat i soroll.

➤ JUGUEM A LES PLACES

Disseny del programa en el marc de desplegament del Pla del joc a l'espai públic amb horitzó 2030.

➤ TRANSFORMACIO DE PATIS ESCOLARS

Disseny del programa en el marc de desplegament del Pla del joc a l'espai públic amb horitzó 2030

Seguiment de la recerca social d'urgència sobre el dret al joc, el descans el lleure i la cultura: seguirem la publicació de nous resultats en el marc de la covid-19

ID	INICIATIVES RSU IDENTIFICADES	RESULTATS DISPONIBLES	ÀMBIT TERRITORIAL	INFORMANTS CLAU	EQUIP ACADÈMIC/PROFESSIONAL
27	<u>Enquesta "Usos del temps i el confinament"</u>	Sí	Catalunya	Societat en general	Centre d'Estudis d'Opinió (Generalitat de Catalunya).
28	<u>Estudi "L'impacte de les pantalles en la vida familiar durant el confinament"</u>	Sí	Espanya	Famílies	Empantallados.com i GAD3, amb cofinançament de la Comissió Europea.

- **CONEIXEMENT (PRINCIPI D'INTERÈS SUPERIOR).** Juntament amb el dret a rebre una informació adequada i el dret a la protecció contra els maltractaments, el dret al joc i el dret menys cobert per les iniciatives de recerca social d'urgència. Només a partir de 2 iniciatives de recerca (de 28) es genera coneixement en connexió directa amb el dret al joc, el descans, el lleure i la cultura.

➔ **EVIDÈNCIA BCN.** Prioritàriament, caldrà ampliar (quan hi hagi més iniciatives de recerca disponibles), l'estat del coneixement sobre el dret al joc.

Complementàriament, explorar la reutilització de fonts d'informació de caràcter municipal per donar resposta al dret. Per exemple, l'EBSIB 2021/2022 permetria conèixer els grups d'infants amb entorns de joc que limiten el seu benestar i desenvolupament saludable. A més, caldria identificar les actuacions del "pla de joc a l'espai públic" a les quals poden integrar-s'hi enfocaments de recerca per tal de conèixer l'estat del dret del joc a la ciutat de Barcelona en els diferents moments de la covid-19.

- **INFORMANTS (PRINCIPI DE PARTICIPACIÓ).** Cap de les iniciatives pregunta directament als infants i adolescents.
- **EQUITAT (PRINCIPI DE NO DISCRIMINACIÓ).** L'eix d'anàlisi de desigualtat social no s'identifica suficientment en les iniciatives identificades per poder extreure'n conclusions en profunditat.

3. Síntesi dels impactes identificats en el marc del seguiment de les recerques socials d'urgència

En el marc del seguiment de les recerques socials d'urgència s'identifiquen 16 grans impactes de la covid-19 en la vida i els drets dels infants. Els impactes identificats tenen caràcter revisable d'acord amb noves publicacions per part dels equips acadèmics i professionals de referència, així com els resultats i les conclusions de les 12 iniciatives de recerca que, a data de novembre de 2020, encara no han publicat resultats. A més, el treball de recerca final també comptarà amb altres fonts documentals que donen suport i amplien la síntesi d'aquest document. També comptarà amb les orientacions o recomanacions de cada equip acadèmic o professional envers el seu àmbit d'expertesa, ja que es converteixen en una primera base per definir els reptes per garantir, més i millor, el benestar de la infància i l'adolescència.

Dret a la vida digna

➔ ^[22] **El confinament absolut provoca un calidoscopi divers d'experiències, sentiments i pensaments als infants i adolescents de la ciutat de Barcelona.**

Els infants i adolescents gaudeixen més de la família i menys de les amistats; amb una mescla de diversió i alegria, però també de solitud, angoixa i avorriment. Es troben amb experiències noves (ús intensificat de l'habitatge i comunicació online) i d'altres frustrants (anul·lació de les activitats de lleure o recreatives). Algunes pèrdues són acceptades amb menys dificultats i d'altres són doloroses, com la mort d'algun familiar o persona propera del seu entorn.

➔ ^[23] **Avorriment, tristesa i preocupació: impactes socioafectius desiguals en funció de contextos personals i socials diferenciats.**

Hi ha infants i adolescents que viuen el confinament absolut amb més malestar: les nenes i els adolescents es mostren menys satisfets amb la seva vida; els que valoren el seu estat de salut negativament o mostren malestar psicològic (p. ex. necessitats especials/discapacitat); els de famílies amb situacions socioeconòmiques desafavorides i condicions complexes per a l'escolarització des de casa; i quan les famílies no poden dedicar temps suficient als fills/es.

➔ ^[24] **En context de regressió econòmica, s'amplia la sobrecàrrega pel cost de l'habitatge, posant en perill les condicions d'habitabilitat.**

La crisi econòmica per la covid-19 provoca el deteriorament de la situació econòmica d'un 43% de les llars de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (AMB) entre els mesos de maig i juliol. L'impacte és major per a les llars que viuen en lloguer, ja que comptaven amb uns ingressos inferiors a la mitjana abans de la crisi: un 9% de les llars que viuen en lloguer en sol·liciten una pròrroga, mentre que un 4% de les llars que paguen hipoteca sol·licita un ajornament.

²² Actuació "Estimat Diari BCN" (Ajuntament de Barcelona, 2020; Carbonell, 2020)

²³ Consulta "Infància Confinada" (Martínez et al., 2020b, 2020a)

²⁴ Enquesta "Habitant en confinament" [Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona-OHB (Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona-IERMB), 2020]. El segon informe, encara no publicat, tractarà sobre les condicions d'habitabilitat, amb una possible anàlisi específica de les famílies amb fills/es.

➔ ^[25]**S'agreugen de les necessitats socials dels infants i adolescents que es troben en situacions de pobresa extrema.**

Les mancances més rellevants dels infants i adolescents en situacions de pobresa extrema tenen a veure amb la salut, la bretxa digital i l'educació, així com el joc a casa i l'ús del temps. Per exemple, no disposen d'un espai interior o exterior ampli al seu habitatge per realitzar activitat física, afectant la salut orgànica. O la manca global d'equipaments digitals adequats dificulta la comunicació escolar i el seguiment de l'escolarització des de casa.

Dret a l'educació

➔ ^[26]**Les famílies en situacions de vulnerabilitat social a la ciutat de Barcelona es troben amb més dificultats per garantir l'educació formal dels fills i filles des de casa.**

Les condicions socioculturals i materials de les llars dels infants i adolescents agreugen les oportunitats educatives i d'aprenentatge. Els infants en situacions de vulnerabilitat solen tenir orígens estrangers, residir als districtes amb rendes més baixes i anar a centres públics. És destacable que 4 de cada 10 infants en situació de vulnerabilitat no disposen d'ordinador o tauleta a la llar per a les tasques escolars (i gairebé la meitat dels que sí, comparteixen).

➔ ^[27]**El confinament absolut agreuja les desigualtats educatives (formals i informals) ja existents i evidencia la bretxa digital.**

Les famílies de classes mitjanes-altes mantenen millors estàndards de qualitat educativa durant el confinament absolut, pel que el tancament dels centres educatius suposa pèrdues i desigualtats en l'aprenentatge. Especialment en els processos d'orientació/acompanyament i l'educació infantil. També pels usos del temps familiar. A més, famílies amb menor formació no disposen dels coneixements/habilitats per donar suport a l'aprenentatge des de casa.

➔ ^[28]**La segregació escolar implica que les respostes dels centres i equips docents durant les mesures per la covid-19 siguin desiguals.**

Les condicions de la tasca docent són desiguals en funció de la titularitat/composició del centre (segregació escolar). La concentració de vulnerabilitats en alguns centres comporta prioritzar l'acompanyament i les cures per sobre de les funcions docents. O el tancament dels centres accentua la bretxa digital: manca d'accés a internet i/o manca de dispositiu personal i/o dificultats d'acompanyament familiar en la realització de les tasques escolars.

Dret a la salut i els serveis sanitaris

➔ ^[29]**El confinament absolut perjudica la salut mental de la infància i l'adolescència.**

Els canvis personals, familiars i escolars que els infants i adolescents viuen durant el confinament absolut, així com la incertesa, provoquen un estat d'ànim més baix que l'habitual en població infantil i adolescent, a més d'un conjunt de pors i preocupacions

²⁵ Avaluació de necessitats de les famílies en situació de pobresa extrema (Save the Children-España, 2020a, 2020b)

²⁶ Estudi "Els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la covid-19" [Consorci d'Educació de Barcelona (Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Barcelona) & Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública, 2020]

²⁷ Enquesta "Desigualtats d'Aprenentatge en Confinament" (Bonal & González, 2020a, 2020b; González & Bonal, 2020)

²⁸ Enquesta "Recerca Escoles Confinades" (Jacovkis & Tarabini, 2020; Tarabini & Jacovkis, 2020)

²⁹ Estudi "Impacte emocional de la covid-19 en infants i adolescents" (Projecte Òrbita, 2020)

inusuals. Tanmateix, la majoria d'alteracions són lleus, mostrant l'adaptació dels infants i adolescents a un esdeveniment vital estressant com és un confinament absolut.

➔ ^[30] **L'impacte en salut mental s'agreuja per als infants i adolescents de famílies que es troben amb més factors d'estrès i dificultats socials.**

En situacions i contextos familiars amb més estrès i dificultats socials, els problemes emocionals i conductuals dels infants i adolescents durant el confinament absolut són més greus que els de la població infantil i adolescent general. En aquest sentit, hi ha manifestacions més freqüents de dificultats per concentració, avoriment, irritabilitat, inquietud, nerviosisme, sensacions de solitud, inquietud i preocupacions.

➔ ^[31] **El confinament absolut impacta més negativament en la salut integral (benestar físic, mental i social) dels infants i adolescents de famílies en situació de vulnerabilitat social.**

D'una banda, el nivell de formació formal de les famílies condiona els hàbits de salut (a menys formació: manca exercici físic, consum insuficient de fruita/verdura i major exposició a pantalles). De l'altra, les condicions dels habitatges són pitjors entre els infants de llars amb més dificultats econòmiques (a més dificultats econòmiques: presència d'humitats, falta de llum natural, presència de problemes per soroll, falta espai exterior i presència fum de tabac).

Dret a la família i la protecció

➔ ^[32] **Han calgut modificacions i adaptacions dels serveis d'intervenció socioeducativa no residencial per a infants i adolescents en situació de risc i les seves famílies al llarg de la situació de crisi social per la covid-19.**

Per les necessitats tant dels infants i adolescents atesos pels serveis d'atenció a la infància en situació de risc (mancances emocionals, educatives i socials) com de les famílies (mancances emocionals, econòmiques i parentals), calen modificacions de l'acció socioeducativa al llarg de les circumstàncies per la covid-19. Les adaptacions s'implementen pels equips professionals dels serveis, amb un treball especial amb els serveis de salut i salut mental.

➔ ^[33] **S'agregen les necessitats socials dels infants i adolescents atesos pels serveis socials i el sistema de protecció.**

Amb el confinament absolut i la crisi social per la covid-19 disminueix la capacitat de donar una resposta a tota la població que ho necessita. S'amplia la vulnerabilitat econòmica i l'exclusió social al voltant dels serveis socials. Els infants i adolescents que viuen en centres de protecció veuen com empitjoren les condicions de relació i contacte social, especialment quan no poden sortir a l'aire lliure i està permès per als altres infants i adolescents.

³⁰ Estudi "Detecció d'infants i adolescents que necessiten suport psicològic per l'aïllament social" (Orgilés et al., 2020)

³¹ Estudi "Confinament i salut en població infantil" (Mortieruel et al., 2020)

³² Estudi "Com ha impactat la crisi de la covid-19 en els serveis adreçats a la infància i l'adolescència en situació de risc a la província de Barcelona" (Fuentes-Peláez et al., 2020)

³³ Enquesta sobre l'atenció als infants i adolescents del tercer sector (UNICEF-Espanya, 2020b)

Dret a la protecció contra els maltractaments

- ➔ **Les diferents recerques socials d'urgència amb resultats disponibles no permeten corroborar l'evolució a l'alça de violències i maltractaments envers els infants en el context de la seva llar.**

Tanmateix, n'hi ha indicis en un marc més ampli, ja que diverses entitats socials ho han assenyalat (Fundació Vicky Bernadet, Fundació Anar o Save the Children-Espanya). Per exemple, la Fundació Vicky Bernadet exposa que durant els períodes de confinament, els infants poden patir més abusos, més periòdics i recurrents, i amb risc que en alguns casos siguin més greus; però que trigarem temps a tenir una radiografia exacta d'aquests casos^[34].

Dret a rebre una informació adequada

- ➔ ^[35] **Rebre una informació adequada es converteix en un element clau per exercir la ciutadania activa en temps de pandèmia.**

Les propostes identificades pels infants i adolescents per tal d'afrontar la desigualtat en la nova normalitat giren entorn de la protecció social (garantir les necessitats bàsiques i millorar els salaris); la conciliació (en termes d'igualtat de gènere); la salut i l'educació (major personalització), la discriminació i el racisme; el medi ambient; l'accés a la informació i la seva participació social; i el seu ús del temps lliure per al lleure i les relacions socials.

Dret al joc, el descans, el lleure i la cultura

- ➔ ^[36] **No totes les famílies poden acompanyar suficientment el lleure i el joc dels infants i adolescents en temps de pandèmia.**

Les famílies amb opcions de teletreball (habitualment amb rendes mitjanes-altes) poden acompanyar les cures i el lleure d'infants i adolescents més satisfactòriament. En perspectiva de gènere, la desigualtat es manté: si abans del confinament absolut les dones s'ocupaven de les tasques de cura i l'acompanyament escolar dels fills/es en major mesura que els homes, durant el confinament absolut i amb opcions de teletreball es manté el mateix patró.

- ➔ ^[37] **Amb el confinament absolut augmenta el pantallisme, però amb utilitats diferenciades segons les dinàmiques familiars.**

L'ús de pantalles o l'entreteniment digital augmenta considerablement entre les famílies amb fills/es i de forma transversal amb independència del context socioeconòmic familiar, però la millora de la percepció de la tecnologia es dona quan el teletreball permet conciliar la vida familiar i laboral de les famílies. També quan hi ha espais per parlar sobre la tecnologia i els seus conflictes (educació digital, hàbits de desconnexió, relacions socials a internet, etc.).

³⁴ Fundació Vicky Bernadet. (2020). Si el 20% de nens i nenes que pateixen abús sexual fos una xifra de víctimes d'una malaltia, estariem davant d'una pandèmia. Recuperat 19 novembre 2020, de <https://www.fbernadet.org/dia-mundial-de-la-prevencio-contra-labus-sexual-infantil/>

³⁵ Procés de participació infantil per elaborar propostes per afrontar la desigualtat en la nova normalitat (Save the Children-Espanya, 2020c)

³⁶ Enquesta "Usos del temps i el confinament" [Centre d'Estudis d'Opinió-CEO (Generalitat de Catalunya), 2020]

³⁷ Estudi "L'impacte de les pantalles en la vida familiar durant el confinament" (Empantallados.com & GAD3, 2020)

4. Referències

Taula d'identificació de les recerques socials d'urgència

ID	TIVES RSU IDENTIFICADES	RESUL-TATS DISPO-NIBLES	ÀMBIT TERRITORIAL	INFORMANTS CLAU	EQUIP ACADÈMIC/PROFESSIONAL
1	<u>Actuació "Estimat Diari BCN"</u>	Sí	Ciutat BCN	Infants i Adolescents	Ajuntament de Barcelona: Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris de l'Institut Municipal d'Educació (IMEB).
2	<u>Enquesta "Habitant en confinament"</u>	Sí	AMB / Província BCN	Societat en general	Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona (O-HB), dins l'Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona (IERMB), en col·laboració amb l'Agrupació Arquitectura i Sostenibilitat (AUS) del Col·legi d'Arquitectes de Catalunya.
3	<u>Estudi longitudinal: el benestar subjectiu des dels 9 fins als 16 anys (inici curs 2017-2018)</u>	No	Catalunya (Gironès)	Infants i adolescents	Equip de recerca en infància, adolescència, drets dels infants i la seva qualitat de vida (ERIDIQV) de la Universitat de Girona (UdG).
4	<u>Consulta "Infància Confinada"</u>	Sí	Espanya	Infants i adolescents	Equip de la Consulta d'Infància Confinada amb el suport de "Enclave de Evaluación y Enfoque de Derechos Humanos".
5	<u>Avaluació de necessitats de les famílies en situació de pobresa extrema</u>	Sí	Espanya	Famílies	Save the Children-Espanya.
6	<u>Consulta "CovidUnder19: Life Under Coronavirus survey for children"</u>	No	Europa / Món	Infants i adolescents	Eurochild.
7	<u>Projecte SOLIVID: recull iniciatives solidàries covid-19</u>	(mapa obert)	Europa / Món	Societat en general	Institut de Govern i Polítiques Públiques (IGOP), IERMB i "Grup de Recerca Energia, Territori i Societat" (GURB) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB).
8	<u>Estudi "Els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la covid-19"</u>	Sí	Ciutat BCN	Famílies	Consorci d'Educació de Barcelona (Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Barcelona) amb el suport del Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública (GESOP).
9	<u>Projecte "Covid-19, bretxa digital i canvi educatiu en escoles d'entorns en risc d'exclusió social"</u>	No	Ciutat BCN	Professionals infància	Grup de recerca "Desenvolupament Humà, Intervenció Social i Interculturalitat" (DEHISI) de la UAB amb el suport de l'Ajuntament de Barcelona (Drets Socials, Justícia Global, Feminismes i LGTBI).
10	<u>Enquesta "Desigualtats d'aprenentatge en confinament"</u>	Sí	Catalunya	Famílies	Grup de recerca "Globalisation, Education and Social Policies" (GEPS) de la UAB.
11	<u>Projecte "Models d'educació i cura de 0-3"</u>	No	Catalunya	Famílies	IGOP amb el suport de RecerCaixa.

anys"					
12	<u>Enquesta "Recerca escoles confinades"</u>	Sí	Catalunya	Professionals infància	Grup de recerca "Globalisation, Education and Social Policies" (GEPS) de la UAB.
13	<u>Consulta "Davant de crisis globals, transformar l'educació"</u>	No	Catalunya	Professionals infància	Edualter, espai promogut per l'Escola de Cultura de Pau, la Fundació Solidaritat UB i la Federació d'Organitzacions per a la Justícia Global.
14	<u>Estudi "Impacte emocional de la covid-19 en infants i adolescents"</u>	Sí	Catalunya	Infants i adolescents	Projecte Òrbita.
15	<u>Enquesta epidemiològica "Confinament i salut pediàtrica per covid-19"</u>	No	Catalunya	Infants i adolescents / Famílies	Hospital Sant Joan de Déu Barcelona i l'Institut de Salut Global de Barcelona (ISGlobal).
16	<u>Qüestionari "Adhesió a la dieta mediterrània, activitat física i son durant època de confinament per la pandèmia covid-19 en població infantil i juvenil"</u>	No	Catalunya	Famílies	Hospital HM Nens de Barcelona.
17	<u>Estudi EmCoVID19: emocions i conducta durant la covid-19</u>	No	Catalunya	Famílies	Hospital Sant Joan de Déu Barcelona.
18	<u>Estudi "Confinament i salut en població infantil"</u>	Sí	Espanya	Famílies	Grup de Recerca en Determinants Socials de la Salut i Canvi Demogràfic (OPIK) de la Universitat del País Basc (UPV/EHU) en col·laboració amb la Cooperativa per a la promoció humana i el desenvolupament comunitari (Bidegintza), i el Centre d'Investigació en Salut Laboral (CiSAL) de la Universitat Pompeu Fabra (UPF).
19	<u>Estudi "Detecció d'infants i adolescents que necessiten suport psicològic per l'aïllament social"</u>	Sí	Espanya	Famílies	Grup de recerca AITANA de la Universitat Miguel Hernández d'Elx (UMH).
20	<u>Estudi "Com ha impactat la crisi de la covid-19 en els serveis adreçats a la infància i l'adolescència en situació de risc a la província de Barcelona"</u>	Sí	AMB / província BCN	Professionals infància	Grup de recerca GRISIJ de la Universitat de Barcelona (UB) per encàrrec de la Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (FEDAIA) en col·laboració amb la Diputació de Barcelona.
21	<u>Estudi "Com les circumstàncies per la covid-19 han afectat la convivència familiar"</u>	No	Catalunya	Famílies	Amalgama7.

22	<u>Projecte FamCovid19: benestar individual i relacional de les famílies davant la situació de la covid-19</u>	Sí	Espanya	Famílies	Grup de Recerca de Família i Parella (GRFP) de la Universitat Ramon Llull (URL).
23	<u>Estudi "Benestar dels infants i adolescents en el sistema de protecció: quina valoració fan del confinament"</u>	No	Catalunya	Infants i adolescents	Grup de recerca en Infància, Joventut i Comunitat (Liberi) de la UdG per encàrrec de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA) de la Generalitat de Catalunya.
24	<u>Enquesta sobre l'atenció als infants i adolescents del tercer sector</u>	Sí	Espanya	Professionals infància	UNICEF Comitè Espanyol i Comitè Catalunya.
25	<u>Estudi "Com els infants, adolescents i famílies s'estan informant sobre la pandèmia causada per la covid-19"</u>	No	Catalunya	Infants i adolescents / Famílies	Hospital Sant Joan de Déu Barcelona.
26	<u>Procés de participació infantil d'elaboració de propostes per afrontar la desigualtat en la nova normalitat</u>	Sí	Espanya	Infants i adolescents	Save the Children-Espanya.
27	<u>Enquesta "Usos del temps i el confinament"</u>	Sí	Catalunya	Societat en general	Centre d'Estudis d'Opinió (Generalitat de Catalunya).
28	<u>Estudi "L'impacte de les pantalles en la vida familiar durant el confinament"</u>	Sí	Espanya	Famílies	Empantallados.com i GAD3, amb cofinançament de la Comissió Europea.

Referències bibliogràfiques

- Agència de Salut Pública de Barcelona. (2020). *Enquesta Factors de Risc a l'Escola Secundària (FRESC)*. <https://www.aspb.cat/arees/la-salut-en-xifres/enquesta-fresc/>
- Ajuntament de Barcelona. (2020). *Estimat Diari BCN*. Direcció de Ciutat Educadora i Cultura als Barris de l'Institut Municipal d'Educació (IMEB): <https://estimatdiari.barcelona/>
- Bonal, X., & González, S. (2020a). *Desigualtats d'aprenentatge en confinament: Resultats destacats*. Grup de recerca "Globalisation, Education and Social Policies" (GEPS) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB): https://blogs.uab.cat/aprenentatgeiconfinament/files/2020/05/Resultats-Destacats_CAT-1.pdf
- Bonal, X., & González, S. (2020b). The impact of lockdown on the learning gap: Family and school divisions in times of crisis. *International Review of Education*, 1–21. <https://doi.org/10.1007/s11159-020-09860-z>
- Carbonell, J. (2020). I ara què podríem fer amb tots aquests textos i dibuixos? *El Diari de l'Educació: Educa Barcelona*. <https://educa.barcelona/2020/05/30/i-ara-que-podriem-fer-amb-tots-aquests-textos-i-dibuixos/>
- Centre d'Estudis d'Opinió-CEO (Generalitat de Catalunya). (2020). *Enquesta sobre els usos del temps i el confinament 2020: Dossier de premsa*. <http://upceo.ceo.gencat.cat/wsceop/7608/Dossier%20de%20premsa%20-966.pdf>
- Consorti d'Educació de Barcelona (Generalitat de Catalunya i Ajuntament de Barcelona), & Gabinet d'Estudis Socials i Opinió Pública. (2020). *Els alumnes de la ciutat de Barcelona en situació de vulnerabilitat durant el confinament per la covid-19: Informe de resultats*. https://www.edubcn.cat/rcs_gene/extra/01_documents_de_referencia/informe_s/Informe_resultats_confinament_alumnat_vulnerable_maig2020.pdf
- Empantallados.com, & GAD3. (2020). *El impacto de las pantallas en la vida familiar durante el confinamiento*. http://files.empantallados.com/INFORME_El_Impacto_de_las_Pantallas_en_la_Vida_Familiar_durante_el_Confinamiento.pdf
- Fundació Vicky Bernadet. (2020). Si el 20% de nens i nenes que pateixen abús sexual fos una xifra de víctimes d'una malaltia, estaríem davant d'una pandèmia. Recuperat 19 novembre 2020, de <https://www.fbernadet.org/dia-mundial-de-la-prevencio-contra-labus-sexual-infantil/>
- Fuentes-Peláez, N., Crous, G., Lapadula, C., & Rabassa, J. (2020). *Com ha impactat la crisi de la COVID-19 en els serveis adreçats a la infància i l'adolescència en situació de risc a la província de Barcelona? Reptes i propostes dels i les professionals per al desenvolupament de l'acció socioeducativa en temps de pandèmia: Síntesi dels principals resultats*. Grup de recerca GRISIJ de la Universitat de Barcelona (UB) per encàrrec de la Federació d'Entitats d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (FEDAIA): <http://www.fedaia.org/sites/fedaia/files/uploads/informes->

- fedai/sintesi_principals_resultats_provincia_bcn.impacte_crisi_covid19_en_ser
veis_inf_i_adol_en_risc_oct2020.pdf
- González, S., & Bonal, X. (2020). La primera infància en temps de pandèmia:
Desigualtats educatives i reptes per a un futur immediat. *Revista Guix d'Infantil*,
106. [https://0-www-grao-com.catalog.udg.edu/es/producto/la-primera-
infancia-en-temps-de-pandemia-desigualtats-educatives-i-reptes-per-a-un-futur-
immediat-gi10699712](https://0-www-grao-com.catalog.udg.edu/es/producto/la-primera-infancia-en-temps-de-pandemia-desigualtats-educatives-i-reptes-per-a-un-futur-immediat-gi10699712)
- Günther-Bel, C., Vilaregut, A., Carratala, E., Torras-Garat, S., & Pérez-Testor, C. (2020).
A mixed-method study of individual, couple, and parental functioning during the
State-regulated COVID-19 lockdown in Spain. *Family Process*, 59(3), 1060–1079.
<https://doi.org/10.1111/famp.12585>
- Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2019). *Presentació general del
programa "Parlen els nens i nenes": Resum executiu*.
[https://institutinfancia.cat/mediateca/presentacio-general-del-projecte-parlen-
els-nens-i-nenes/](https://institutinfancia.cat/mediateca/presentacio-general-del-projecte-parlen-els-nens-i-nenes/)
- Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2020a). *Dades clau d'infància i
adolescència a Barcelona 2019: Informe*.
[https://institutinfancia.cat/mediateca/dades-clau-dinfancia-i-adolescencia-a-
barcelona-2019/](https://institutinfancia.cat/mediateca/dades-clau-dinfancia-i-adolescencia-a-barcelona-2019/)
- Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2020b). *La manca d'una mirada
holística en les respostes a la covid-19 ha perjudicat els infants i adolescents*.
[https://institutinfancia.cat/blog/la-manca-duna-mirada-holistica-en-les-
respostes-a-la-covid-19-ha-perjudicat-els-infants-i-adolescents/](https://institutinfancia.cat/blog/la-manca-duna-mirada-holistica-en-les-respostes-a-la-covid-19-ha-perjudicat-els-infants-i-adolescents/)
- Institut Infància i Adolescència de Barcelona. (2020c). Recerca social d'urgència, com
la crisi de la Covid-19 està impactant en les vides dels infants?: Notícia.
[https://institutinfancia.cat/noticies/recerca-social-durgencia-com-la-crisi-de-la-
covid-19-esta-impactant-en-les-vides-dels-infants/](https://institutinfancia.cat/noticies/recerca-social-durgencia-com-la-crisi-de-la-covid-19-esta-impactant-en-les-vides-dels-infants/)
- Jacovkis, J., & Tarabini, A. (2020). Desigualtat i confinament: Les dificultats per fer
escola des de la distància. *Fòrum: Revista d'Organització i Gestió Educativa*, 53.
[https://0-www-grao-com.catalog.udg.edu/es/producto/desigualtat-i-
confinament-les-dificultats-per-fer-escola-des-de-la-distancia-fo053100259](https://0-www-grao-com.catalog.udg.edu/es/producto/desigualtat-i-confinament-les-dificultats-per-fer-escola-des-de-la-distancia-fo053100259)
- Marí-Klose, P., Marí-Klose, M., Julià Cano, A., & Escapa, S. (2015). *Baròmetre
d'infància i famílies a Barcelona (BIFAB 2014)*.
[https://institutinfancia.cat/mediateca/barometre-dinfancia-i-families-a-
barcelona-bifab-2014/](https://institutinfancia.cat/mediateca/barometre-dinfancia-i-families-a-barcelona-bifab-2014/)
- Martínez, M., Rodríguez-Pascual, I., & Velásquez, G. (2020a). Hacia una Sociología de
Urgencia: Por qué escuchar a las niñas, niños y adolescentes confinados.
Documentación Social: Revista Para Pensar La Intervención Social, 6.
[https://www.documentacionsocial.es/6/ciencia-social/hacia-una-sociologia-de-
urgencia-por-que-escuchar-a-las-ninas-ninos-y-adolescentes-
confinados/?print=pdf](https://www.documentacionsocial.es/6/ciencia-social/hacia-una-sociologia-de-urgencia-por-que-escuchar-a-las-ninas-ninos-y-adolescentes-confinados/?print=pdf)
- Martínez, M., Rodríguez-Pascual, I., & Velásquez, G. (2020b). *Infancia Confinada:
¿Cómo viven la situación de confinamiento niñas, niños y adolescentes?*
[https://infanciaconfinada.com/wp-content/uploads/2020/05/informe-infancia-
confinada.pdf](https://infanciaconfinada.com/wp-content/uploads/2020/05/informe-infancia-confinada.pdf)
- Morteruel, M., Bacigalupe, A., Cabezas, A., Giné, A., Domínguez, A., Valero, E.,
Jiménez, M., Utzet, M., Martín, U., & González, Y. (2020). *La salut de la infància*

- confinada: Dades preliminars sobre l'impacte del confinament en la salut dels nens i nenes d'entre 3 i 12 anys.* Grup de Recerca en Determinants Socials de la Salut i Canvi Demogràfic (OPIK) de la Universitat del País Basc (UPV/EHU) en col·laboració amb la Cooperativa per a la promoció humana i el desenvolupament comunitari (Bidegintza), i el Centre d'Investigació en Salut Laboral (CiSAL) de la Universitat Pompeu Fabra (UPF): https://www.ehu.eus/documents/3638427/14308653/Inf%C3%A0ncia+confinada+i+salut_catal%C3%A0/8e6529e0-9d36-1b6b-f5d9-cc2ebfb9b4ea
- Observatori Metropolità de l'Habitatge de Barcelona-OHB (Institut d'Estudis Regionals i Metropolitans de Barcelona-IERMB). (2020a). *Enquesta 'Habitant en confinament': La negociació de les hipoteques i els contractes de lloguer.* https://www.ohb.cat/wp-content/uploads/2020/07/Enquesta-OHB-Covid19_Negociacio-hipoteques-i-lloguers_juliol2020.pdf
- Orgilés, M., Morales, A., Delvecchio, E., Mazzeschi, C., & Espada, J. P. (2020). *Immediate psychological effects of the COVID-19 quarantine in youth from Italy and Spain.* <https://doi.org/10.31234/osf.io/5bpfz>
- Projecte Òrbita. (2020). *Impacte emocional de la covid-19 en infants i adolescents: Document no publicat per la font i lliurat a l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona.* <https://www.projecteorbita.cat/>
- Save the Children-Espanya. (2020a). *A tu lado: ¿Qué nos cuentan las familias? (Primera versión).* <https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-03/informesavethechildrenatulado.pdf>
- Save the Children-Espanya. (2020b). *A tu lado: ¿Qué nos cuentan las familias? (Segunda versión).* https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-07/QueNosCuentanLasFamilias_JUNIO_2020.pdf?utm_source=NotaPrensa&utm_medium=referral&utm_campaign=Coronavirus
- Save the Children-Espanya. (2020c). *Infancia en reconstrucción: Medidas para luchar contra la desigualdad en la nueva normalidad.* https://www.savethechildren.es/sites/default/files/2020-07/Informe_Infancia_En_Reconstruccion.pdf
- Tarabini, A., & Jacovkis, J. (2020). *Recerca Escoles Confinades: Informes 1-5.* Grup de recerca "Globalisation, Education and Social Policies" (GEPS) de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB): <https://geps-uab.cat/informes-recerca-escoles-confinades/>
- UNICEF-Espanya. (2020b). *Impacto de la crisis por covid-19 sobre los niños y niñas más vulnerables: Reimaginar la reconstrucción en clave de derechos de infancia.* https://www.unicef.es/sites/unicef.es/files/recursos/informe-infancia-covid/covid19-infancia_vulnerable_unicef.pdf